

Ruokaviraston raportti

Ruokaviraston vastuullisuusraportti vuodelta 2021

RUOKAVIRASTO
Livsmedelsverket • Finnish Food Authority

Päiväys:	6.5.2022
Asianumero:	2760/00.20.10/2022
	Ruokavirasto
Linja, osasto ja/tai yksikkö:	Sisäisten palvelujen toimintakokonaisuus
Hyväksyjä:	Antti-Jussi Oikarinen
Laatija/laatijat:	Ulla Poutiainen, Liisa Maunuksela, Stina Itkonen ja Petra Svahn
Lisätietoja:	

SISÄLLYSLUETTELO

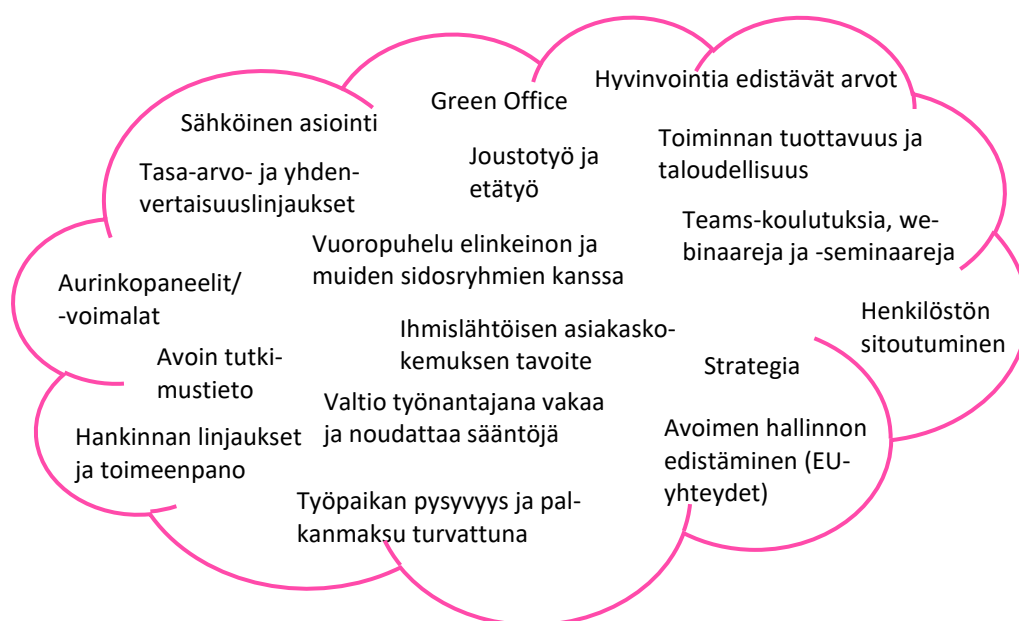
1 Esipuhe	3
2 Ruokaviraston organisaatio ja toiminta	4
2.1 Vastuullisuuden johtaminen ja hallinto	6
2.2 Vastuullisuustavoitteet	6
3 Kädenjälki YK:n kestävä kehityksen tavoitteeseen Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävä maataloutta (SDG 2)	10
3.1 Tunnistetut tärkeimmät alatavoitteet ja edistymisen mittarit	14
3.2 Tapausesimerkit	16
4 Kädenjälki YK:n kestävä kehityksen tavoitteeseen Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille (SDG 3)	16
4.1 Tunnistetut tärkeimmät alatavoitteet ja edistymisen mittarit	18
4.2 Tapausesimerkit	19
5 Kädenjälki YK:n kestävä kehityksen tavoitteeseen Edistää kaikkia koskevaa kestävä talouskasvua, täyttää ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja (SDG 8)	22
5.1 Tunnistetut tärkeimmät alatavoitteet ja edistymisen mittarit	25
5.2 Tapausesimerkit	26
6 Kädenjälki YK:n kestävä kehityksen tavoitteeseen Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys (SDG 12)	27
6.1 Tunnistetut tärkeimmät alatavoitteet ja edistymisen mittarit	29
6.2 Tapausesimerkki	30
7 Jalanjälki eli toiminnan negatiiviset vaikutukset toimintaympäristöön	30
8 Raportin laadintatapa	34
9 Allekirjoitukset	35

1 Esipuhe

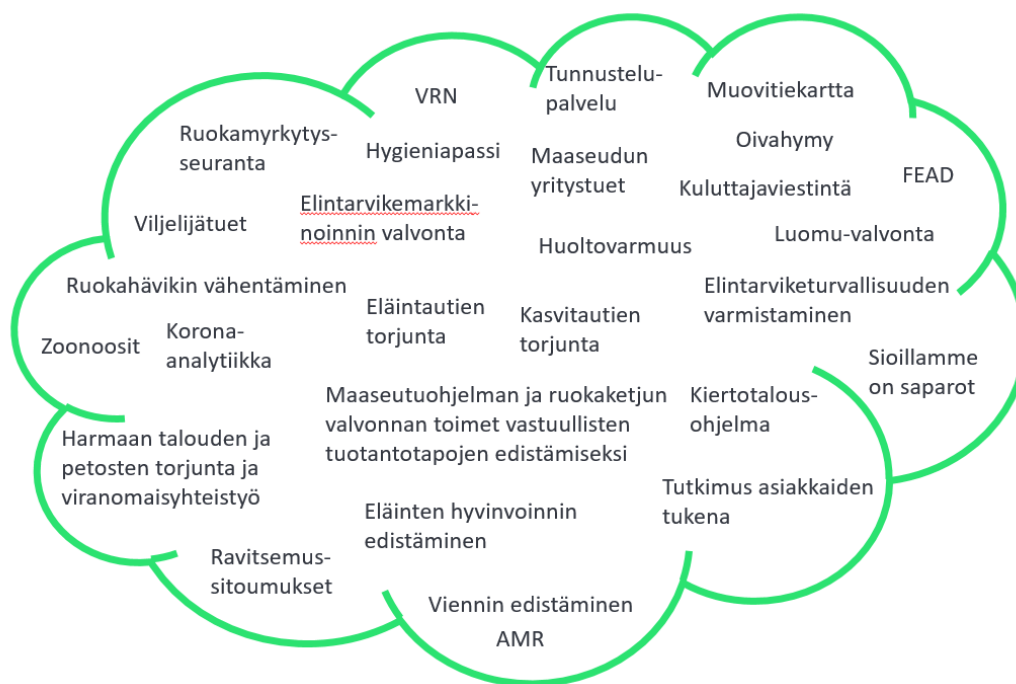
Ruokaviraston strateginen johtoryhmä pitää kestävästä kehityksestä viraston työlle ominaisena ja erittäin tärkeänä, mikä on nähtävissä vuonna 2020 valmistuneessa Ruokaviraston strategiassa. Kaikki toiminta asiakkaiden ja muiden sidosryhmien suuntaan on lähtökohtaisesti vastuullisuuden edistämistä sen monissa merkityksissä. Henkilöstöpolitiikalla tavoitellaan merkityksellisen ja vastuullisen työn tekemistä mahdollistavaa ja työntekijöitä arvostavaa työ- ja toimintaympäristöä. Taloudellinen vastuu on korostunut valtion kiristyneessä taloustilanteessa ja organisaatiofuusiossa. Ympäristövastuuta virastossa on kehitetty pitkäjänteisellä ympäristöohjelmalla.

Ruokavirasto laati ensimmäisen vastuullisuusraporttinsa kestävästä kehityksestä suunnittelu-työn pohjaksi. Kestävästä kehityksestä työryhmä kokosi vapaaehtoisten ruokavirastolaisten avulla monipuolisen tehtäväkentän vastuullisuusulottuvuuksista kokonaiskuvan. Sen lähtöajatuksena pidettiin vahvuuksien havainnointia – sen näkemistä, mistä olemme ylpeitä. Tästä alkaa Ruokaviraston kokonaisvaltainen, systemaattinen suunnittelu-työ kestävästä kehityksestä edistämiseksi. Ensimmäinen vastuullisuusraportti julkaistaan vuodelta 2021 ja jatkossa raportti laaditaan vuosittain.

Kuvassa 1 on tiivistetty asioita, jotka kuvaavat Ruokaviraston toiminnan jalanjäljen pienentämistä. Kuvassa 2 on esitetty viraston toiminnan kädenjälkeä kuvaavia asioita eli esimerkkejä viraston toiminnasta, joilla edistetään YK:n kestävästä kehityksestä tavoitteita.

Kuva 1. Keinoja, joilla pienennetään Ruokaviraston ekologista, sosiaalista ja taloudellista jalanjälkeä.

Kuva 2. Esimerkkejä asioista, joilla Ruokaviraston toiminnassa vaikutetaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.

2 Ruokaviraston organisaatio ja toiminta

Organisaatio

Ruokavirasto on maa- ja metsätalousministeriön (MMM) hallinnonalaan kuuluva valtion viranomainen, joka toimii ihmisten, eläinten ja kasvien terveyden ja eläinten hyvinvoinnin hyväksi, tukee elintarvikeketjun yritysten toiminnan edellytyksiä ja maaseudun elinvoimaisuutta sekä kehittää ja ylläpitää tietojärjestelmiä. Ruokavirasto aloitti toimintansa 1.1.2019, kun Elintarviketurvallisuusvirasto, Maaseutuvirasto sekä osa Maanmittauslaitoksen tietotekniikan palvelukeskusta yhdistettiin uudeksi virastoksi.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvan Ruokaviraston päätoimipaikka sijaitsee Seinäjoella. Viraston toiminta kattaa koko maan ja eri puolilla maata virastossa työskentelee lähes tuhat henkilöä noin 20 paikkakunnalla, joista suurimpia ovat Helsinki, Loimaa, Oulu, Kuopio ja Turku. Osa työpisteistä sijaitsee suurten liha-alan laitosten sisällä ja Tullin toiminnan yhteydessä. Virasto on organisoitu kolmeen linjaan: elintarvikeketjulinja, laboratoriolinja ja maaseutulinja. Lisäksi virastolla on sisäinen tarkastus sekä sisäisten palveluiden ja digitalisaation toimintakokonaisuudet.

Ruokaviraston yhteydessä työskentelevät Valtion ravitsemusneuvottelukunnan (VRN) pääsihteerit, elintarvikemarkkinavaltuutetun toimisto, eläinsuojeluasiamies sekä porovahinkolautakunta.

Ruokaviraston toimialue

Ruokavirasto edistää, valvoo ja tutkii elintarvikkeiden turvallisuutta ja laatua, eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvinterveyttä sekä maa- ja metsätalouden tuotantoon käytettäviä lannoitevalmisteita, rehuja ja kasvinsuojeluaaineita ja lisäysaineistoja eli siemeniä ja taimiaineistoa. Virasto vastaa Euroopan unionin maataloustuki- ja maaseuturahastojen varojen käytöstä Suomessa, toimii EU:n maksajavirastona ja huolehtii EU- ja kansallisten tukien – viljelijätukien, hanke-, yritys- ja rakennetukien sekä markkinatukien – toimeenpanosta. Ruokavirasto myös kehittää ja ylläpitää maaseutuelinkeinohallinnon ja ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmiä, kehittää sähköisiä asiointipalveluja, ylläpitää ja kehittää oman toimialan rekistereitä sekä tuottaa tietohallinnon palveluita maa- ja metsätalousministeriön hallinnon alan virastoille ja laitoksille sekä muille julkishallinnon tahoille.

Asiakkaat, kumppanit ja muut sidosryhmät

Ruokaviraston asiakkaita ovat alkutuotannon ja elintarvikealan yritykset, maaseudun kehittämiseen tähtäävät toimijat sekä kansalaiset, joiden puolesta virasto huolehtii mm. elintarviketurvallisuudesta, eläinten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä kasvinterveydestä. Ruokaviraston tehtävät ovat tärkeä osa yhteiskunnan elintärkeitä strategisia toimintoja osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta, erityisesti huoltovarmuutta ja ruokaturvaa, ml. ruoan saatavuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.

Ruokavirasto johtaa Suomessa sekä maksajavirastotoimintaa että elintarvikeketjun turvallisuuden varmistamista. Näistä tehtävistä huolehtivat omilla alueillaan kuntien ympäristöterveydenhuollon ja maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueet, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset), aluehallintovirastot (AVIt) sekä eräät valtion virastot (Puolustusvoimat, Tulli, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes ja Valvira). Ruokavirastolla on oma laboratorio ja se hyväksyy ja ohjaa toimialan muiden laboratorioden toimintaa. Lisäksi virasto tekee toimialallaan tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointia ja on tiiviissä yhteistyössä muiden tutkimuslaitosten kanssa.

Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat edunvalvonta- sekä neuvontajärjestöt (esim. Pro Agria, Elintarviketeollisuusliitto ETL, Matkailu ja Ravintolapalvelut MaRa, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Päivittäistavarayhdistys PTY), Luonnonvarakeskus Luke, Maanmittauslaitos MML, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Suomen ympäristökeskus Syke, Säteilyturvakeskus STUK. Valtion virastona Ruokavirasto noudattaa valtion yhteisiä linjauksia ja käyttää valtion yhteisiä palveluntuottajia, kuten Hansel, Palkeet ja Valtori. Lisäksi viraston laajassa tietojärjestelmätuotannossa on mukana useita toimittajia ja yhteistyökumppaneita (esimerkiksi Tieto, CGI).

Laadunhallinta ja tutkimusetiikka

Ruokaviraston laatutyö perustuu Ruokaviraston laatupolitiikkaan. Laatutyö on osa jokaisen Ruokavirastossa työskentelevän henkilön päivittäistä työtä. Laatutoiminnan lähtökohtia ovat ISO 9 000 -standardisarjan periaatteet, CAF-malli ja -kriteerit (julkisen sektorin laadunarviointimalli), julkisen hallinnon asiakkuusstrategia, Euroopan hyvän hallintotavan säännöstö sekä tietoturva- ja tietosuojalainsäädäntö.

Ruokavirastossa noudatetaan seuraavia standardeja ja vaatimuksia:

- ISO/IEC 27 001 mukainen tietoturvallisuuden hallintajärjestelmän sertifiointi,
- SFS-EN ISO/IEC 17 025 mukainen laboratorioden akkreditointi,
- ISTA-akkreditointi (kansainvälinen siemenalan järjestö),
- CPVO-hyväksyntä (yhteisön kasvilajikevirasto), sekä
- Green Office -ympäristösertifikaatti, WWF.

Tutkimusetiikka

Ruokaviraston tutkimustoiminnassa noudatettava hyvä tieteellinen käytäntö (HTK) merkitsee sitä, että tutkimus on eettisesti hyväksyttävää ja luotettavaa ja sen tulokset ovat uskottavia. Ruokavirasto on myös allekirjoittanut avoimen tieteen ja tutkimuksen julistuksen 2020 - 2025 ja täten sitoutunut kansallisiin avoimen tutkimuksen osalinjauksiin. Tutkimusaineiston hallinnassa virasto noudattaa nk. FAIR-periaatteita, jolloin julkaisut ja julkiset tiedot ovat helposti kaikkien saatavilla ja hyödynnettävissä esimerkiksi tutkimuksen ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Tutkimustulokset julkaistaan lähtökohtaisesti täysin avoimesti (*full open access*) ja tallennetaan tallennuspalvelu Heldaan (Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto) ja julkaisuarkisto Finnaan.

2.1 Vastuullisuuden johtaminen ja hallinto

Strateginen johtoryhmä vastaa Ruokaviraston strategisista kysymyksistä, ml. kestävän kehityksen edistämisestä ja vastuullisuusraportoinnista. Ensimmäisen vastuullisuusraportin odotetaan levittävän tietoisuutta vastuullisuuden varmistamisesta ja edistämisestä viraston toiminnassa ja ensimmäisen raportin laatimisen jälkeen suunnitellaan kestävän kehityksen toimenpiteiden kokoamista ohjelmaksi. Tätä työtä johtaa tutkimusjohtaja Liisa Maunuksela, joka vastaa oppimiseen ja uudistumiseen liittyvän strategisen päämäärän tarkentavasta kestävän kehityksen päämäärästä. Hän on myös strategisen johtoryhmän jäsen ja valmistelee esimerkiksi Green Office -toiminnan johdon katselmoinnin asiat strategiselle johtoryhmälle. Viraston yhteisistä asioista raportointi on sisäisten palveluiden vastuulla ja ensimmäisestä vastuullisuusraportin laatimisprojektista vastaa johtava asiantuntija Ulla Poutiainen.

Ensimmäisen raportin laadinnassa on ollut mukana ryhmä vapaaehtoisia viraston eri puolilta (25 henkilöä) ja työn koordinointi on kuulunut toimitustiimille: Ulla Poutiainen, Liisa Maunuksela, talousasiantuntija Stina Itkonen ja harjoittelija Petra Svahn. Helsingin yliopistossa elintarviketaloutta ja kulutusta opiskeleva Svahn tekee vastuullisuusaiheisen maisterintutkielman liittyen kuluttajien näkemyksiin Ruokaviraston vastuullisuudesta. Kaikille vastuullisuusraportointityössä mukana olleille hankittiin YK:n kestävän kehityksen pinssit.

2.2 Vastuullisuustavoitteet

Vastuullisuus on kiinteä osa Ruokaviraston perustehtäviä ja strategiaa (kuva 3). Viraston visio *vastuullista ruokaa – hyvää elämää* kertoo suuren päämäärän, jonka ympärille viraston työ kietoutuu ja toimenpiteitä suunnataan. *Turvallisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjun kumppanina* merkitsee vastuullisiin tavoitteisiin pyrkimistä yhdessä sidosryhmien kanssa. Strategiset arvot keskinäinen arvostus, avoimuus ja ratkaisukeskeisyys toimivat vastuullisen työskenteilyn perustana niin kumppaneiden ja asiakkaiden kanssa kuin viraston sisällä.

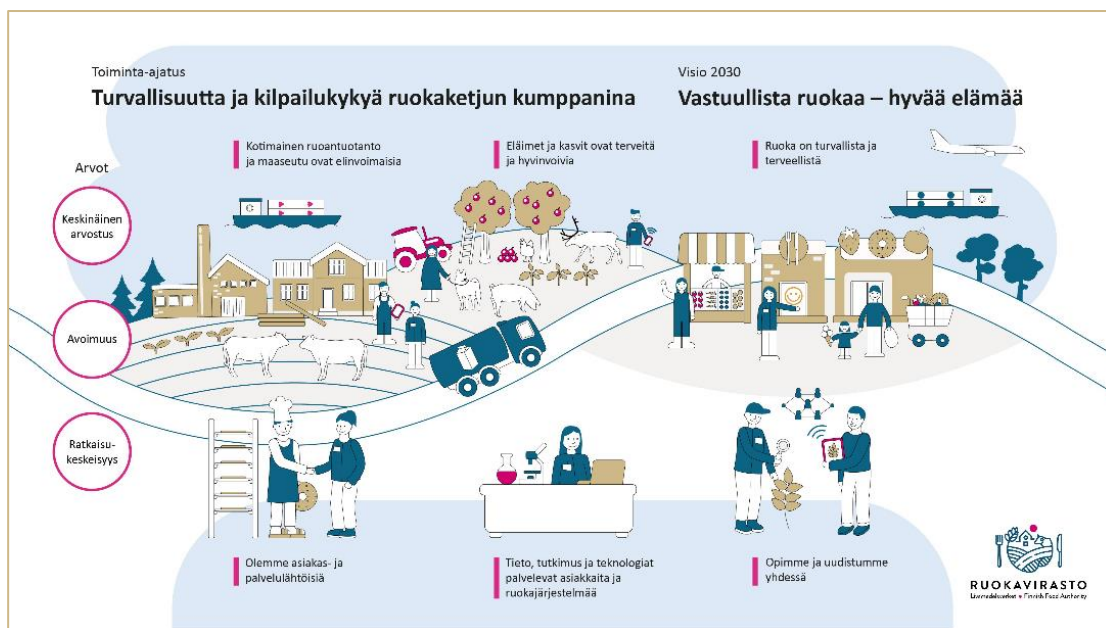
Strategiset päämäärät kertovat viraston ydintehtävistä: vaikuttavuuspäämäärät (kuvan 3 yläreunassa) kuvaavat vastuullista tehtäväsarkaa ja mahdollistajapäämäärät (kuvan 3

alareunassa) kertovat toimintatavoista, joiden katsotaan parhaiten auttavan päämäärien saavuttamista. Ruokaviraston toimialaa koskeva lainsäädäntö ja tutkimustyö ovat lähtökohdaisesti toimialan vastuullisuutta vahvistavia ja viraston tehtäväkenttä tarjoaa valtavasti mahdollisuuksia vaikuttaa esimerkiksi lainsäädännön tulkinnoilla, ohjauksella, koulutuksella, valvonnalla ja jossain määrin myös valmistelulla siihen, millaiseksi lainsäädännön toimeenpanon kädenjälki muodostuu:

- Viraston hallinnoimat rahastot ja erilaisten tukimuotojen toimeenpanon onnistuminen vaikuttavat suuresti *kotimaisen ruoantuotannon ja maaseudun elinvoimaisuuteen*, jolloin mm. vastuullisuutta tukeviin tukiehtoihin liittyvällä neuvonnalla ja valvonnalla voidaan vaikuttaa ruokajärjestelmän vastuullisuuteen;
- *Eläinten ja kasvien terveys ja hyvinvointi* ovat Suomessa hyvällä tasolla, mikä on edellyttänyt oikeiden valintojen tekemistä ja pitkäjänteistä tutkimus- ja valvontatyötä, ja jota ilman Suomen ainutlaatuisen hyvä elintarviketurvallisuus, kasvien ja eläinten terveystilanne ja antibioottiresistenssi eivät olisi mahdollisia;
- Ruokavirastossa yhdistyvät tieto, vastuu ja vaikutusmahdollisuudet *ruoan turvallisuuden ja terveellisyyden* ylläpitämisestä ja tätä ainutlaatuista mahdollisuutta hyödynnetään eri väestöryhmien parhaaksi;
- *Asiakas- ja palvelulähtöisyydellä* tähdennämme sitä, että ymmärrämme saavuttavamme päämäärämme vain yhdessä asiakkaiden ja kumppaneiden kanssa ja näemme keskeiset päämäärät yhdensuuntaisina asiakkaiden ja kumppaneiden tavoitteiden kanssa;
- Ruokaviraston asiantuntijat ovat alansa huippua tuottaessaan luotettavaa *tietoa, tutkimusta ja teknologioita asiakkaiden ja ruokajärjestelmän palvelemiseksi* yhdessä kumppaneiden ja muiden sidosryhmien kanssa;
- Halu *oppia ja uudistua yhdessä* ruokajärjestelmän kanssa auttaa virastoa edistämään viraston henkilöstöjohtamisen perustana olevaa luottamusjohtamista, olemaan henkilöstön hyvinvointia, työkykyä ja osaamista vahvistava vastuullinen ja empaattinen työnantaja ja tehokas resurssien käyttäjä sekä ottamaan ympäristönäkökulmat huomioon virastona ja myös vastuullaan olevissa tehtävissä.

Viraston toiminta vaikuttaa suoraan tai välillisesti suurimpaan osaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteista ja niistä keskeisimmiksi on katsottu kuusi tulossopimukseen liitettyä tavoitetta. Näistä (ensimmäisessä) vastuullisuusraportissa on päätetty raportoida neljä ensimmäistä:

- **SDG 2 Ei nälkää**
- **SDG 3 Terveyttä ja hyvinvointia**
- **SDG 8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua**
- **SDG 12 Kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys**
- SDG 13 Ilmastotekoja
- SDG 15 Maanpäällinen elämä

Kuva 3. Ruokaviraston strategia vuoteen 2030.

Ruokaviraston vastuu Suomessa tarvittavista muutoksista

Kestävän kehityksen toimikunnan 7.2.2022 julkaiseman [Agenda 2030](#) -tiekartan kuudesta muutosalueesta yksi – *hyvinvointia edistävä ruokajärjestelmä* – kuvaa erinomaisesti Ruokaviraston eri toimintojen yhteistä päämäärää. Myös YK:n kestävän kehityksen tavoitteet, jotka virasto on tunnistanut keskeisimmiksi toimintaansa ajatellen, kietoutuvat tiiviisti hyvinvoinnin ja ruokajärjestelmän ympärille:

- Virasto hyödyntää, kokooa, tuottaa ja jakaa avoimesti **tietoa ja tutkimusta** ihmisten turvallisuudesta ja terveellisestä ravinnosta ja kulutuskäyttäytymisestä sekä ruoantuotannon edellytyksistä, vaaroista ja mahdollisuuksista Suomessa, mikä luo perustan kaikkia palvelevan, kestävän ruokajärjestelmän toteuttamiselle ja ylläpidolle;
- Ruoan alkutuotantoa, jalostusta ja jakelua tukeva **neuvonta, valvonta sekä tuet** ja niihin liittyvät ehdot varmistavat ruokajärjestelmän vastuullisuutta, toimivuutta, kattavuutta, elinvoimaisuutta, oikeudenmukaisuutta ja turvallisuutta;
- Viraston **viestintä ja tilannekuvat** ruoan turvallisuudesta ja ravitsemuksellisuudesta, kulutuksen kohtuullisuudesta, ruokahävikin vähentämisestä sekä kasvien ja eläinten terveydestä ja hyvinvoinnista auttavat sekä yrityksiä päätöksenteossa että kansalaisia kulutusvalinnoissa, jotta ruoka tukee ihmisten hyvinvointia ja ruoantuotannossa saavutetaan kestävyys.

Ruokavirasto huolehtii yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa yhteiskunnan strategisesti elintärkeiden toimintojen, elintarvikehuollon ja elintarviketurvallisuuden varmistamisesta. Ruokavirastolla on tärkeä rooli maamme kokonaisturvallisuuden varmistamisessa ja poikkeus- ja kriisitilanteisiin varautumisessa, erityisesti huoltovarmuuden ja ruokaturvan tehtävissä. Koronapandemiasta saatuna oppina todettiin, että viranomaisten yhtenäinen ohjaus, tiivis tiedonvaihto ja -hallinta, analyysikyky sekä viestintä ja valtakunnallisen tilannekuvan muodostaminen, jakaminen ja ylläpitäminen, joista Ruokavirasto toimialallaan pandemiatilanteessa huolehti, ovat viranomaisyhteistyön keskeisiä työkaluja, samalla kun toimintayksiköiden toiminnan jatkuvuus on sisäisesti turvattava. Vastaavia tehtäviä Ruokavirastolla on

myös Venäjän Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen muutettua turvallisuus- ja toimintaympäristöä merkittävästi. Ruokaviraston perustaminen vahvisti ruokaketjun ja ruokajärjestelmän ymmärtämistä. Jatkossa on tärkeää vahvan asiantuntemuksen, tietopohjan ja kokemuksen ohella rakentaa yhtenäisyyttä ja avoimuutta viraston sisällä ja sidosryhmien kanssa sekä tehdä kiinteää yhteistyötä kokonaisturvallisuuden organisaatioiden ja muiden virastojen kanssa.

Viraston työssä on selviä yhtymäkohtia myös kaikkiin muihin Agenda 2030 -tiekartan muutostekijöihin:

- Hyvinvointia edistävä talous ja työ sekä kestävä kulutus
 - Sivistys, osaaminen ja kestävät elämäntavat
 - Hyvinvointi, terveys ja yhteiskunnan osallisuus
 - Hyvinvointia edistävä ruokajärjestelmä
 - Monimuotoisuutta ja hiilineutraaliutta vahvistava metsien, vesien ja maan käyttö
 - Kestävä energiajärjestelmä
- + Tuki Agenda2030:n toteutumiselle globaalisti

Ruokaviraston tilinpäätöksessä on tiiviisti kuvattu, millaisia asioita virastossa tehdään YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi:

Ei nälkää -tavoitteen osalta Ruokaviraston keskeisiä toimia ovat viestintä, kouluttaminen ja neuvonta osana elintarvikkeiden markkinoinnin valvontaa. Virastossa työskentelee Valtion ravitsemusneuvottelukunnan pääsihteerin, jonka tehtäväkenttään kuuluu mm. ruoan ravitsemuksellisesta laadusta valistaminen. Ruokaketjun alkupään taloudellinen tukeminen varmistaa osaltaan ruoan riittävyyttä Suomessa. Lisäksi vähävaraisten tukien (ESR+) jakaminen kuuluu Ruokaviraston tehtäväkenttään.

Terveyttä ja hyvinvointia -tavoite on viraston tehtävien ydintä. Elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseksi, ihmisten ja eläinten välillä tarttuvien tautien eli zoonoosien torjumiseksi sekä terveellisen ruokavalion edistämiseksi työskennellään virastossa aktiivisesti. Antibioottiresistenssin tiedonkeruulla ja eläinten antibioottiresistenssin torjunnalla on valtakunnallista merkitystä. Uutena tehtävänä virasto huolehti turkiseläinten korona-analytiikasta.

Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua koskeva tavoite on keskeinen viraston perustehtävissä, sillä viljelijöiden ja muiden maaseudun yrittäjien tukien maksaminen hoidetaan Ruokavirastosta. Lisäksi toimenpiteet mm. elintarvikeviennin edistämiseksi vahvistivat kotimaisen tuotannon kysyntää ja sen myötä talouskasvua. Harmaan talouden torjuntatyö ja viraston talouden johtaminen tukevat valtionhallinnon ja hallitusohjelman keskeistä tavoitetta maamme talouden kestävyuden varmistamisesta.

Vastuullista kuluttamista -tavoitteeseen voidaan viraston tehtäväkentässä vaikuttaa vahvimmin tukemalla vastuullisia ruokaketjun tuotantotapoja. Toimenpiteet liittyivät mm. peptoksellisen toiminnan torjuntaan, ruokahävikin vähentämiseen, eläinten hyvinvoinnin parantamiseen, muovitiekartan ja kiertotalouden toimenpiteisiin sekä tiedottamiseen esimerkiksi eläintautitilanteesta ja antibioottiresistenssistä. Myös maaseutuohjelman tuissa huomioidaan kestävä kehityksen tavoitteita. Monet näistä toimenpiteistä vaikuttavat myös ***ilmastotekoihin***. Lisäksi ilmastotekoihin voidaan lukea materiaalitehokkuutta parantavat toimet jätealan strategiaryhmässä, mm. ravinteiden turvallisen kierrättämisen edistämiseksi.

Virastolla on myös pitkät perinteet oman hiilijalanjäljen pienentämiseen tähtäävässä Green Office -ympäristöjärjestelmässä.

Ruokaviraston tehtäväkentässä on vaikutusmahdollisuuksia myös **maanpäällinen elämä** -tavoitteen edistämiseksi, erityisesti EU-tukiin liittyvien ehtojen varmistamisessa, elintarviketuotannon ja jakelun valvonnassa sekä luonnonmukaista tuotantoa, siemeniä, kasvinterveyttä ja kasvien lisäysaineistoja koskevien säädösten noudattamisessa ja siihen liittyvässä tutkimuksessa. Viraston toimilla on näiden lisäksi vähintään välillistä vaikutusta useisiin muihin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin, kuten laadukasta julkista hallintoa, hyvää koulutusta, eriarvoisuuden vähentämistä sekä kestävästä teollisuudesta tukeviin tavoitteisiin.

3 Kädenjälki YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen Poistaa nälkä, saavuttaa ruokaturva, parantaa ravitsemusta ja edistää kestävästä maataloutta (SDG 2)

Ruokavirastolla oli hyvin keskeinen rooli *Ei nälkää* -tavoitteen saavuttamisessa Suomessa, sillä se

1. toimi **ruoan turvallisuuden varmistajana ja ravitsemuksellisuuden edistäjänä** yhdessä alue- ja paikallisviranomaisten sekä poikkihallinnollisen Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kanssa; ja
2. varmisti **ruoan riittävyttä ja maatalouden kestävyttä** huolehtimalla elintarvikealan ja maaseudun elinvoimaisuudesta maaseudun kehittämisen- ja viljelijätukien maksajana, tukiehtojen täyttymisen valvojana ja maaseutuverkostotoiminnalla.

Ruokaviraston strategiassa on kaksi vaikuttavuuspäämäärää, joissa viraston toiminnan tavoitteet on kiteytetty *Ei nälkää* -tavoitteen osalta:

1. *Kotimainen ruoantuotanto ja maaseutu ovat elinvoimaisia; ja*
2. *Ruoka on turvallista ja terveellistä.*

Ruoan turvallisuus ja ravitsemusterveys

Ruokavirasto vastasi elintarvikeketjun turvallisuuden, jäljitettävyyden, markkinoinnin ja kuluttajille annettavien tietojen valvonnasta Suomessa yhdessä alue- ja paikallisviranomaisten kanssa. Erityisiä kansalaisille näkyviä asioita olivat toimijoiden osaamiseen liittyvä [hygieniapassi](#) sekä [Oivahymy](#), jolla varmistettiin kuluttajien tiedonsaantia elintarvikehuoneistojen valvonnasta. [Ruokavirasto.fi](#)-sivuilla on mittavasti ruoan turvallisuuteen ja terveellisyyteen liittyvää kuluttajille suunnattua materiaalia, minkä kansalaiset ovat hyvin löytäneet. Kuluttajaviestinnästä on kerrottu tarkemmin luvussa 6 (SDG 12).

Ruokavirasto ja [Valtion ravitsemusneuvottelukunta VRN](#) kokosivat, tuottivat ja analysoivat tietoja, joita tarvitaan arvioitaessa eri kuluttajaryhmien ravinnon tarvetta, ravintoaineiden saantia käytettävissä olevista elintarvikkeista, kulutustottumuksia, ruokatrendejä sekä erilaisia ruokaan liittyviä ravitsemuksellisia, kemiallisia ja mikrobiologisia riskejä. Tietoja tarvitaan toimialan neuvontaan esimerkiksi tuotannon tai lainsäädännön muutostilanteissa tai kriiseissä, elintarvikeketjun valvontaan ja petoksellisen toiminnan torjuntaan, väestön ravitsemuksen ja terveyden edistämiseen, terveyshaittojen ehkäisyyn sekä koko ruokajärjestelmän

ja politiikan tueksi (mm. ravitsemus-, maatalous-, elinkeino-, sosiaali- ja terveys-, turvallisuus- ja vientipolitiikat).

Valtion ravitsemusneuvottelukunnan aktiivinen työ ulottui kattavasti eri väestöosien hyvän ravitsemuksen turvaamiseen ja kulutustottumusten parantamiseen. Viime aikoina ruoan ravitsemuslaadun ja -turvallisuuden rinnalle ovat nousseet ruoan ekologisuus ja muu kestävyys, jotka tukevat erinomaisesti ravinnon terveellisyttä. Valtion ravitsemusneuvottelukunta on laatinut lukuisia eri ikä- ja kohderyhmäkohtaisia ruoka- ja ruokailusuosituksia, tehnyt toimenpide-esityksiä sekä tuottanut tukiaineistoa ruoka-alan toimijoille. Ruokaviraston internetsivuilla on julkaistu laaja [Ravitsemuksella hyvinvointia -aineistokokonaisuus](#) eri väestöryhmien ravitsemuksen parantamiseen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kunnissa, alueilla ja yhdyspintatyössä. Suosituksia on valmisteltu laajapohjaista asiantuntemusta hyödyntäen.

Kaikki [ruoka- ja ruokailusuositukset](#) löytyvät Ruokaviraston internetsivuilta. Tässä on esimerkkejä muusta Valtion ravitsemusneuvottelukunnan tuottamasta aineistosta:

- Lapsiperheiden terveen ravitsemuksen ja painonhallinnan edistäminen;
- Lasten ja nuorten ravitsemus;
- Kouluruoan kehittäminen, kouluruokasuositus;
- Välipalojen toteuttaminen koulupäivän uudistamisen yhteydessä;
- Kehittämisen ja valvonnan kohteeksi ikääntyneiden ravitsemuksen laatu, saatavuus ja yhteisölliset ruokailutottumukset;
- Terveellisyys, yhteisöllisyys, ekologisuus;
- Virheravitsemuksen ennaltaehkäisemiseksi ja ravitsemuksen parantamiseksi;
- Ravitsemus kansantautien hoidossa (ravitsemushoitosuosituksen uudistaminen); ja
- Ruokasuositusten jalkauttaminen (mm. lasten, koululaisten, opiskelijoiden ja ikääntyneiden ruokasuositukset; vireyttä seniorivuosiin -ikäntyneiden ruokasuositukset käytäntöön -kansallisen ikäohjelman hanke 2021 - 2023).

Ravitsemussitoumukset

Valtion ravitsemusneuvottelukunta on valmistellut [Ravitsemussitoumus -toimintamallin](#) osana kestäväen kehityksen sitoumusta (www.sitoumus2050.fi). Ravitsemussitoumus on suomalainen toimintamalli, joka auttaa ja kannustaa ruoka-alan toimijoita sekä sidosryhmiä parantamaan ruokavalion ravitsemuslaatua sekä edistämään ravitsemusvastuullisia toimintatapoja. Tavoitteellinen ja mitattava toimenpidesitoumus on oiva työkalu esimerkiksi yrityksen tai yhteisön oman ravitsemusvastuullisuuden kehittämisessä.

EU-ruoka-apu (FEAD)

Ruokavirasto koordinoi Suomessa vähävaraisille suunnattua eurooppalaisen avun rahastoa (FEAD), jonka tarkoitus oli vähentää köyhyydessä ja syrjäytymisvaarassa elävien määrää ja lieventää köyhyyden pahimpia muotoja tarjoamalla aineellista tukea. Tukimuoto muuttui vuoden 2022 alusta ja on jatkossa Euroopan sosiaalirahaston, ns. [ESR+ -rahaston](#) osa. Luovassa 3.2 on tapausesimerkki FEAD-tuen toteutuksesta, jossa vastuullisuus on huomioitu esimerkillisesti liittyen mm. ruoan jakeluun, hävikkiin ja valmistukseen.

Ruokaturva ja huoltovarmuus

Laaja-alaisena asiantuntijana ja keskusvirastona ruokajärjestelmässä Ruokavirasto varmisti Suomen huoltovarmuutta ja ruokaturvaa, toimialan yritysten toimintaedellytyksiä sekä ihmisten ja eläinten terveyden suojelemista ja tautien torjuntaa. Perustehtäviensä lisäksi

virasto vastasi jouhevasti elpymisrahoituksen maksatuksesta koronapandemiasta kärsineille yrityksille. Luvussa 4 on kuvaus ihmisten ja eläinten terveyden edistämiseen liittyvästä työstä virastossa. Maatalous-, maaseudun kehittämistukien maksamisesta, niiden vastuullisuudesta sekä merkityksestä ruokaturvalle on kerrottu luvussa 5. Virastolla oli tärkeä tehtävä myös markkinahäiriöiden vaikutusten ehkäisemisessä EU-markkinatukien toimeenpanijana vakiinnuttamalla hintatasoa esimerkiksi maataloustuotteiden ostoilla määrääjäksi interventiovarastoon.

Kestävä maaseutu huolehtii elonkirjosta ja maanviljelyn elinvoimaisuudesta

Maaseudun kehittämistukien ja viljelijätukien myöntämiseen sisältyi toiminnan jatkuvuuteen ja kestävyteen liittyviä ehtoja (sosiaalinen oikeudenmukaisuus, ekologisuus ja taloudellisuus), joita valvottiin ja joista annettiin koulutusta ja neuvontaa viljelijöille ja muille yrityksille. Viljelijöitä tuettiin ja neuvottiin kestävässä toimintatavoissa, esimerkiksi uusien lajikkeiden käytössä, tuotantosuuntien vaihdoksissa, bioturvallisuudessa, tilojen uudistamisessa ja viljelykäytännöissä.

Tuotantopanokset

Siemenet, taimet, lannoitteet, rehut ja kasvinsuojeluaineet ovat huoltovarmuuden edellytys ja tärkeitä tuotantopanoksia maa- ja metsätaloudessa. Ruokaviraston tehtävänä on varmistaa niiden laatua ja turvallisuutta. Terveet siemenet ja taimet varmistavat hyvän satotason ja estävät sadon menetykset kasvintautien ja tuholaisen takia. Kasvinsuojeluaineiden käyttötarve vähenee.

Kasvinterveyden valvonnalla pyritään ennaltaehkäisemään karanteenikasvintuhoojien leviämistä ja tehdään tarvittaessa torjunta- ja hävittämistoimia. Lannoitteiden ja rehujen osalta on tärkeää varmistaa, ettei niissä ole ihmisille ja luonnolle haitallisia aineita, kuten raskasmetalleja, salmonellaa tai muita hygieniahaittoja. Ruokavirastossa ja sen ohjaamassa alue- ja paikallishallinnossa tehtiin tuotantopanosten laadun jatkuvaa valvontaa. Suomessa tuotantopanosten ja tuotteiden säädöstenmukaisuus oli kiitettävällä tasolla.

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Ilmastonmuutos tuo uusien kasvuolojen lisäksi tullessaan uusia viljelykasveja ja uusia tuotantotapoja, joihin tarvitaan uudenlaisia tuotantopanoksia ja uusia lajikkeita. Ruokavirastolla on tärkeä rooli uusien kasvilajikkeiden testaamisessa ja rekisteröimisessä. Uudet lajikkeet ovat paremmin sopeutuneita muuttuvaan ilmastoon ja Suomen olosuhteisiin. Kasvinterveyden riskien katsotaan kasvavan, kun ilmasto lämpenee ja taudit ja tuholaiset pystyvät aikaisempaa paremmin selviytymään Suomen olosuhteissa. Tällöin ennaltaehkäisevän työn merkitys kasvaa.

Elonkirjon edistämiseksi virastossa oli meneillään maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämisen LUMO-hanke. Lisäksi Ruokavirasto maksoi tukea kasvien alkuperäislajikkeille ja kotieläinten alkuperäisroduille. Ruokavirastolla oli mahdollisuus edistää alkuperäiskasvien kasvattamista ja säilymistä, koska niiden lajiketestausta ja hyväksyminen tehdään kevennetysti verrattuna tavallisiin lajikkeisiin. Ruokavirasto osallistui elonkirjoa edistävään geenivaratyöhön ja Pohjoismaisen geenipankin toimintaan esimerkiksi siemenperunan osalta.

Kiertotalous ja uudentyypisten lannoitevalmisteiden löytäminen ovat tulleet muuttuvassa toimintaympäristössä yhä tärkeämmäksi. Ruokavirastolla oli rooli valvojana, joka varmisti

lannoitevalmisteiden laadun ja turvallisuuden, mutta myös tehtävä asiantuntijana sekä alan yritysten ohjaamisessa että tutkimushankkeissa.

Luomu

Yksi vahvasti säännelty ja valvottu toiminta-alue on luonnon monimuotoisuutta ja eläinten hyvinvointia tukeva sekä fossiilisten tuotantopanosten kuormitusta vähentävä luomutuotanto. Viraston tehtäviin kuului luomutoiminnan tukiehtojen ja muun säädöstenmukaisuuden valvonta sekä neuvonta. Uusi aluevaltaus luomutoiminnassa oli luomukeruualueiden kartoitus.

Eläintuotannon kestävyys parantamiseksi maassamme oli uudistettavana eläinsuojelulaki, jossa lisätään eläinten hyvinvointia edistäviä käytäntöjä ja rakenteellisia uudistuksia. Keskeistä viraston ja toimialan tehtävissä on kuitenkin pitkään aktiivisena toiminut eläintautien torjunta ja eläinten hyvinvoinnin parantaminen, jotka ovat perustana tuotantoeläinten terveydelle ja hyvinvoinnille, vähäiselle antibioottien käytölle ja turvallisille elintarvikkeille. Tämä asiakokonaisuus liittyy läheisesti terveys- ja hyvinvointitavoitteisiin (SDG 3), joten laajempi kuvaus aiheesta on luvussa 4.

Ruoantuotannon sosiaalinen kestävyys

Ruokavirasto neuvoi ja koulutti viljelijöitä ja muita yrityksiä investoinneissa, bioturvallisuudessa, kestäväen maatalouden odotuksissa (esimerkiksi hiilineutraali maito ja liha) sekä viljelymenetelmien ja -teknologioiden uudistamisessa. Tukiin liittyy myös sosiaalinen ulottuvuus, joka tähtää henkiseen terveyteen ja jaksamiseen. Koronapandemian myötä käyttöön otettu ja viraston toimeen panema elvytyspaketti oli tällaisesta esimerkki. Maaseudun yritysten tukemisesta on laajempi kuvaus luvussa 5 (SDG 8).

Tieto, tutkimus ja laboratoriovalmius tärkeitä myös kriiseissä

Viraston strategisena tavoitteena on, että *tieto, tutkimus ja teknologiat palvelevat asiakkaita ja ruokajärjestelmää*. Tieteellinen tutkimus, tiedon avoin jakaminen ja tilannekuvien ylläpito tutkittuun, olemassa olevaan tietoon pohjautuen olivat Ruokaviraston perustyötä toimialan keskusvirastona. Virastolla oli käynnissä suuri määrä tiedon siirtoon, tallentamiseen, varastointiin ja raportointiin liittyviä hankkeita, joiden avulla tilannekuvien laatua ja ajantasaisuutta sekä asiakaspalvelua on parannettu ja työ jatkuu edelleen. Kriisien keskellä tutkitun ja puolueettoman tiedon arvo korostui, koska vain sellaisen avulla pystytään luomaan luotettavia tilannekuvia muuttuvissa oloissa. Tämä oli selvästi viraston vahvuus koronakriisissä ja on sitä myös uusissa mullistuksissa, kuten Venäjän Ukrainaankohdistuvan hyökkäyksen aiheuttamassa Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristön muutostilanteessa.

Ruokaviraston monipuolinen laboratorio oli merkittävässä asemassa mm. elintarvikkeiden kemiallisen ja mikrobiologisen turvallisuuden sekä esimerkiksi elintarvikkeiden koostumuksen analysoinnissa. Viraston vastuulla oli varmistaa, että Suomessa on riittävä laboratoriokapasiteetti, ja virasto hyväksyi ympäristöterveydenhuollon muut laboratoriot ja niissä käytössä olevat menetelmät. Lisäksi viraston laboratorio vastasi itse uusien menetelmien kehittämisestä ja harvinaisten tutkimusten menetelmien ylläpidosta ja analytiikasta.

Virasto teki tutkimusta ja valvontaa sekä tarjosi asiantuntija-apua maatalouden sopeutumisiksi ilmastonmuutokseen, äärimmäisiin sääoloihin, kuivuuteen, tulviin ja muihin tuhoihin.

Lisäksi kehitettiin yhteistä tietopohjaa maankäytön ja sen muutosten seurannalle. Ruoantuotantoon ja maaseudun elinvoimaisuuteen liittyviä tutkimusaiheita olivat esimerkiksi:

- Aluskasvillisuuden vaikutus viljan virusten esiintymiseen;
- Siemenpakkaamojen käsittelyjen vaikutus herneen itävyyteen;
- Äärevien kasvuolojen vaikutus kylvösiementen itävyyteen;
- Mikromuovien päästöt, vaikutukset ja vähentäminen maatalousmaassa;
- Biostimulantit, jotka lisäävät kasvien kuivuuden-, stressin- ym. sietoa;
- Kasvinsuojeluaineiden vähentäminen (*Integrated Pest Management*); ja
- Herneiden ja siementen itävyys.

Virastossa tehtiin tieteellistä tutkimusta ja riskinarviointia myös elintarviketurvallisuuden ja ravitsemuksen alalla:

- Virusten esiintyminen ja säilyvyys elintarviketuotantoketjussa ja elintarviketeollisuuden prosesseissa;
- *STEC*in esiintyvyys nautojen ruhonäytteissä (yhdessä elintarviketeollisuuden kanssa);
- Suomalaisten *Yersinia pseudotuberculosis* -kantojen populaatiogenetiikka; ja
- Hanke, jossa luodaan Euroopan elintarviketurvallisuusjärjestelmän käyttöön alusta riskien tehokkaaseen tiedonvaihtoon (FOODSafety4EU);
- Kotimaista kalaa monipuolisemmin ja turvallisemmin;
- Ilmastoystävällinen ruoka ja ravitsemus tutkimusinfrastruktuuri; ja
- Isotooppimenetelmän kehittäminen ruokavääreännösten tutkimiseen.

Ruokavirasto osallistui lisäksi [Suomen ruokatutkimuksen ja innovoinnin strategian](#) valmisteluun.

Yhteistyö ja verkostot

Ruokavirasto osallistui asiantuntijana sekä kansallisiin että erilaisiin pohjoismaisiin, EU:n ja WHO:n yhteistyöverkostoihin. Esimerkkejä näistä ovat pohjoismainen yhteistyö ravitsemus-suositusten laadinnassa, laajapohjainen kansainvälinen [School meals coalition](#), EU-jäsenvaltioiden keskinäinen yhteistyö, kuten kansainväliset pakkausmerkintöjä käsittelevät foorumit, sekä maatalouden dataa käsittelevä yhteistyö Luonnonvarakeskuksen (Luke) ja EU:n kanssa.

3.1 Tunnistetut tärkeimmät alatavoitteet ja edistymisen mittarit

Tämä raportti kuvaa pääosin nykytilannetta siitä, mitä sellaista Ruokavirastossa tehdään, joka liittyy vastuulliseen toimintaan ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen. Virasto käynnistää kestävän kehityksen ohjelman valmistelun raportin laatimisen jälkeen, jolloin on luontevaa miettiä systemaattisesti viraston kestävän kehityksen tavoitteita ja niiden edistymisen mittaamista. Taulukkoon 1 on poimittu viraston strategian ja tulossopimuksen mittaristoista sekä mm. maaseutuohjelmasta tunnuslukuja, jotka mahdollisesti soveltuvat tällaisiksi mittareiksi.

Taulukko 1. YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen 2 kytketyistä alatavoitteista ne, joiden saavuttamiseksi Ruokavirastolla on mahdollisuuksia vaikuttaa, sekä alustavia huomioita mahdollisista mittareista.

Alatavoite	Mittari
Alatavoite 2.1. SDG Poistaa vuoteen 2030 mennessä nälkä ja varmistaa, että kaikki, erityisesti köyhät ja huono-osaiset, mukaan lukien pikkulapset, saavat riittävästi turvallista ja ravinteikasta ruokaa ympäri vuoden.	Finravinto2018 - raportti ja seurantatutkimukset FEADista lukuja.
Alatavoite 2.2. Poistaa vuoteen 2030 mennessä kaikki aliravitsemuksen muodot esimerkiksi saavuttamalla vuoteen 2025 mennessä alle 5-vuotiaiden lasten kasvun hidastumista ja kuihtumista koskevat kansainvälisesti sovitut tavoitteet, sekä vastata murrosikäisten tyttöjen, raskaana olevien ja imettävien naisten sekä ikääntyneiden ihmisten ravitsemuksellisiin tarpeisiin.	Kohderyhmien ravitsemuksen seuranta (VRN ja THL yhdessä): VRN:n ruoka- ja ravitsemussuosituksen jalkautumisen ja käytön seuranta. VRN:n nimeämä, pysyvä työryhmä: Ravitsemuksen täydentämisen seurantaryhmä.
Alatavoite 2.3. Tuottaa vuoteen 2030 mennessä maatalouden tuottavuus ja pienruoantuottajien, erityisesti naisten, alkuperäiskansojen, perheviljelijöiden, paimentolaisten ja kalastajien, tulot esimerkiksi takaamalla yhtäläinen oikeus maahan, muihin tuotantoresursseihin ja -panoksiin, tietoon, rahoituspalveluihin, markkinoihin ja arvonluontimahdollisuuksiin sekä työllistymiseen maatalouden ulkopuolella.	Maaseudun kehittämisen tukitoimien onnistuminen Maaseutuohjelman mittarit: ilmastomuutos ja ilmanlaatu esim. P- ja N-, maatalouden energiankulutus ja uusiutuvan energian osuus, ympäristö, maaseudun yritykset ja elämänlaatu, maataloustuotannon kilpailukyky, laadukas ruoka ja eläinten hyvinvointi) Sidonta- ja maksu-%
Alatavoite 2.4. Taata vuoteen 2030 mennessä kestävä tuotantojärjestelmät ja toteuttaa sopeutuvia maanviljelykäytäntöjä, jotka lisäävät tuottavuutta ja tuotantoa, auttavat ekosysteemien suojelussa, vahvistavat kykyä sopeutua ilmastomuutokseen, äärimmäisiin sääoloihin, kuivuuteen, tulviin ja muihin tuhoihin ja parantavat asteittain maaperän laatua.	Luomutuotannon pinta-alat Luomutuotannon määrät eri tuotantoaloilla Luomusertifioitu keruualue Luonnonmarjojen ja sienten kaupan tulomäärät (+ poimintatulo) Luomueläintilojen määrä Eläinten hyvinvointikorvausta saavien tilojen osuus (%) Ympäristö- ja ilmastotoimiin sitoutuneiden tilojen osuus Valtakunnallinen typpi- ja fosforitaso Maataloustuotannon kasvihuonekaasupäästöt ja ammoniakkipäästöt Maankäyttösektorin kasvihuonekaasupäästöt Ruokahävikin määrä Koulutukset, joissa kestävyys on teemana Tutkimusjulkaisumäärät Korkealaatuiset tuotantopanokset Uudet kasvilajikkeet Hyvä kasvinterveystilanne
Alatavoite 2.5. Säilyttää vuoteen 2020 mennessä siementen, viljelykasvien ja tuotantoeläinten sekä niiden sukuisten villien lajien geneettinen monimuotoisuus esimerkiksi järkevästi hallinnoitujen ja hajautettujen kansallisen, alueellisen ja kansainvälisen tason siemen- ja kasvipankkien avulla sekä edistää geeniresurssien ja niihin liittyvien perinnetietojen saantia ja niiden käytöstä aiheutuvien hyötyjen oikeudenmukaista sekä yhtäläistä jakamista kansainvälisesti sovitulla tavalla.	Siemenpankkien ylläpito Maaseutuohjelman mittarit: Maatiaiskasvilajien ja lajikekantojen kehitys (viljelyalat ja alkuperäislajikkeiden lkm); Maatalousympäristöjen ja päiväperhosten kannankehitys Alkuperäisrodut, tukimaksatus (pohdinnassa) Luonnon monimuotoisuus
<i>taulukko jatkuu</i>	

Alatavoite	Mittari
Alatavoite 2.a. Lisätä muun muassa tehostetun kansainvälisen yhteistyön avulla panostuksia maaseudun infrastruktuuriin, maatalouden tutkimus- ja laajennuspalveluihin, teknologian kehitykseen ja kasvien sekä tuotantoeläinten geenipankkeihin, jotta kehittyvien maiden, erityisesti vähiten kehittyneiden maiden, maatalouden tuotantokapasiteettia voidaan kasvattaa.	Tiedon ja tutkimuksen jakaminen kansainvälisesti (pohdinnassa)
Alatavoite 2.c. Ottaa käyttöön menetelmiä, joilla voidaan taata elintarvikkeiden raaka-ainemarkkinoiden ja niiden johdannaisen toimivuus ja mahdollistaa ajantasaisten markkinatietojen saanti muun muassa elintarvikevarastoista, jotta elintarvikkeiden voimakasta heilahtelua voitaisiin rajoittaa.	Huoltovarmuuteen liittyvät mittarit (pohdinnassa)

3.2 Tapausesimerkit

Vähävaraisille suunnattu EU:n ruoka-apu FEAD (alatavoite SDG 2.1)

Vähävaraisille suunnatun eurooppalaisen avun (FEAD) -rahaston hallintoviranomaisena Ruokavirasto toteutti erikseen valittujen kumppaniorganisaatioiden kanssa vähävaraisille suunnattua EU:n ruoka-apu-ohjelmaa. Vuonna 2021 hankittiin keskitetysti yhteensä noin 1,9 miljoonaa kg elintarvikkeita, ja kumppaniorganisaatiot arvioivat noin 294 000 vähävaraisen saaneen heidän kauttaan ruoka-apua joko ruokakasseina tai aterioina. Elintarvikkeiden lisäksi vähävaraisille oli tarjolla myös muuta sosiaalista osallisuutta tukevaa apua tai vähintään tietoa tarjolla olevista julkisista palveluista.

Ruokaviraston ohje ruoka-apuun luovutettavista elintarvikkeista antoi käytännössä varmuutta toimijoille ja edesauttoi sitä, että kauppojen ylijäämää uskallettiin antaa ruoka-avuksi. Ohjetta käyttivät niin ruokaa luovuttavat kuin vastaanottavat tahot. Lisäksi yhteistyössä Mattaliiton kanssa valmisteltiin reseptivihkonen, jotta jakelussa olleita elintarvikkeita osattiin hyödyntää tehokkaasti, eikä esimerkiksi ruokajätettä syntyisi.

4 Kädenjälki YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaiken ikäisille (SDG 3)

Tavoitteet terveellisen elämän ja hyvinvoinnin tasapuoliseksi edistämiseksi on Ruokaviraston strategiassa kirkastettu sekä visiossa (*Vastuullista ruokaa – hyvää elämää*) että kahdessa vaikuttavuuspäämäärässä:

- *Eläimet ja kasvit ovat terveitä ja hyvinvoivia; ja*
- *Ruoka on turvallista ja terveellistä.*

One Health – ihmisten, eläinten ja ympäristön yhteinen terveys: Eläintautien torjunta, antibioottiresistenssi, ruokamyrkytykset, muut ruoan vaarat sekä ravitsemusterveys

Ihmisten ja eläinten terveyteen vaikuttavat asiat kytkeytyvät tiiviisti ekosysteemien suojelemiseen. Ruoantuotantoon liittyy useita elementtejä, jotka vaikuttivat suoraan tai välillisesti

ympäristöön sekä ihmisten ja eläinten terveyteen. Tämän vuoksi hyvä yhteistyö toimialan eri sektoreiden välillä oli onnistumisen edellytys.

Maatalouden tuotantopanosten valvonta (siemenet, kasvinsuojeluaineet, lannoitteet, rehut ja eläinlääkkeet) ja niihin liittyvä neuvonta ja koulutus tähtäsivät siihen, että ihmisten ja eläinten ravinnoksi tulevat kasvit tuotetaan tehokkaasti ja turvallisesti. Esimerkiksi kasvinsuojeluaineiden oikea ja vastuullinen käyttö turvasi sitä, ettei niistä päätynyt elintarvikkeisiin haitallisia aineita. Säädöstenmukaisuus näillä toiminnan alueella oli kiitettävällä tasolla.

Rehuhygienialla, eläintautien torjunnalla ja muilla eläinten terveyttä edistävillä toimenpiteillä ehkäistään eläinten ja ihmisten välillä tarttuvien tautien (zoonoosit) leviämistä, vähennetään antibioottien ja muiden lääkkeiden käyttöä eläimillä, parannetaan eläinten hyvinvointia, torjutaan lääkejäämien päätymistä ihmisravintoon ja pienennetään antibioottiresistenssiä. Suomen antibioottiresistenssitilanne oli näiden toimien johdosta maailman huippuluokkaa, millä on vähintään esimerkkiarvoa myös maailmanlaajuisesti. Antibioottiresistenssiä pidetään yhtenä mahdollisena terveyttä uhkaavana vaarana globaalisti. Suomen antibioottiresistenssiin liittyvästä työstä on tapauskuvaus luvussa 4.2.

Lihantarkastus ja koko muu elintarvikevalvonta (mikrobiologiset, kemialliset ja fysikaaliset vaarat), ennaltaehkäisevä neuvonta ja koulutus sekä vaaratilanteiden hoitaminen huolehtivat ruokaketjun turvallisuudesta kuluttajalle asti. Ruoan syömisen jälkeen ruokaketjun turvallisuudesta ja vastuullisuudesta huolehditaan vielä raatojen ja muiden jätteiden hävityksen sekä elintarvikkeiden sivuvirtojen asianmukaisen käsittelyn varmistamisella.

Elintarviketurvallisuuden ja ruokaketjun vastuullisuuden varmistamiseksi virastossa oli meillä erilaisia seuranta- ja valvontaohjelmia:

- Tilojen tautitorjunta, tautivastustusohjelma, tautisulut
- Zoonoosien ja vektorivälitteisten eläintautien torjunta- ja valvontaohjelmat (*salmonella*, *listeria*, *rabies*, lintuinfluenssa, sikainfluenssa, *West Nile*, nautatuberkuloosi)
- AMR- torjuntaohjelma
- Sivutuotevalvonta (TSE-taudit)
- Vierasainevalvonta (kasvinsuojeluainejäämien valvonta elintarvikkeissa sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden vierasainevalvontaohjelma).

Suomen ruokaturvallisuus oli yksi maailman parhaista sekä ruoan riittävyyden että turvallisuuden suhteen. Kuitenkin myös Suomessa esiintyi tarttuvien ja tarttumattomien tautien aiheuttamia sairastumisia ja ennenaikaisia kuolemia, ja maassamme oli erityisryhmiä, joilla jopa ruoan riittävyys oli ainakin ajoittain haasteellista. Ravitsemuksellisia riskejä oli erityisesti liialliseen energian ja suolan saantiin liittyen, joilla on selvä yhteys vakaviin kansantauteihimme. Ravitsemuksellisia aiheita on käsitelty tarkemmin luvussa 3 (SDG 2). Lisäksi Suomessa esiintyy vesi- ja elintarvikevälitteisiä ruokamyrkytyksiä, joiden ehkäisy, jäljittäminen, selvittäminen ja tilastointi ovat Ruokaviraston tehtävänä.

Ruokavirasto tuotti, ylläpiti ja levitti [elintarvikkeiden turvallisen käytön ohjeita](#). Ohjeet sisällytetään kaikkiin ravitsemus- ja ruokasuosituksiin ja viestintä kohdennetaan mm. neuvolatyön kautta kaikkiin lapsiperheisiin, lasta odottaviin ja imettäviin naisiin ja muille herkille kohderyhmille.

Koronapandemian aikana Ruokaviraston laboratorioon pystytettiin nopealla aikataululla **korona-analytiikka** ja virasto osallistui valtakunnalliseen koronanäytteiden analysointiin ihmisillä ja eläimillä.

Tutkimus ja tiedonhallinta

Ruokavirastossa tehtiin korkealaatuista eläintauteihin ja antibioottiresistenssiin liittyvää tutkimusta sekä koottiin ja analysoitiin erilaista seurantatietoa, jota hyödynnetään mm. ruokajärjestelmän turvallisuutta ja kestävyyttä parannettaessa. Tutkimusaiheita vuonna 2021 olivat mm.:

- Antibioottien käyttö tuotantoeläimillä – seurantatiedon avulla mahdollisuus muutokseen;
- Eläinten antibioottien käyttödatan raportointi globaalisti, antibioottiresistenssi-indikaattorit (mahdollistaa reagoinnin terveysuhkiin);
- Vektorivälitteiset taudit ja ilmastonmuutos Suomessa;
- Nousevat zoonoosiuhat nautakarjoissa;
- Utaretulehdusta aiheuttavien bakteereiden antibioottiherkkyysseuranta; ja
- Suomen kalataloudelle merkittävät virustaudit.

Kattavat, ajantasaiset ja korkealaatuiset tiedot auttavat niin ruokaturvan, elintarviketurvallisuuden kuin tuotantotapojenkin kestävyuden parantamisessa. Ajantasaisen tiedon koostaminen ja jakaminen ovat elintärkeitä nopeasti muuttuvassa maailmassa, ja viraston toimialalla on ollut sen vuoksi jo vuosien ajan merkittäviä tietojärjestelmien kehittämishankkeita, kuten elintarvikehuoneisto- ja eläinrekisterien rakentaminen sekä laboratoriorekisterit menetelmä- ja analyysitietoineen. Lisäksi virasto oli aktiivinen erilaisten kansainvälisten elintarvikkeisiin, eläintauteihin ja kasvitaukeihin liittyvien hälytysjärjestelmien tiedontuottaja ja -käyttäjä.

4.1 Tunnistetut tärkeimmät alatavoitteet ja edistymisen mittarit

Ruokaviraston tarkoituksena on käynnistää kestävä kehityksen ohjelman valmistelu tämän raportin laatimisen jälkeen, jolloin on luontevaa miettiä systemaattisesti viraston kestävä kehityksen tavoitteita ja niiden edistymisen mittaamista. Taulukkoon 2 on poimittu viraston strategian ja tulossopimuksen mittaristoista sekä mm. maaseutuohjelmasta tunnuslukuja, jotka mahdollisesti soveltuvat tällaisiksi mittareiksi.

Taulukko 2. YK:n kestävä kehityksen tavoitteeseen 3 kytketyistä alatavoitteista ne, joiden saavuttamiseksi Ruokavirastolla on mahdollisuuksia vaikuttaa, sekä alustavia huomioita mahdollisista mittareista.

Alatavoite	Mittari
Alatavoite 3.3. Lopettaa vuoteen 2030 mennessä AIDS-, tuberkuloosi- ja malariaepidemiat sekä hoitamattomien trooppisten tautien epidemiat ja estää hepatiitin, veden välityksellä tarttuvien tautien ja muiden tarttuvien tautien leviäminen.	Ruokamyrkytys-epidemiat Eläintautitapausten eteenpäin leviämisen estäminen (%) Mikrobilääkeresistenssi tuotantoeläimillä ja seuraeläimillä (%) Raportoidut elintarvikevälitteiset epidemiat ja sairastuneet - <i>Listeria</i> , <i>salmonella</i>
<i>taulukko jatkuu</i>	

Alatavoite	Mittari
Alatavoite 3.4. Vähentää vuoteen 2030 mennessä kolmanneksella tarttumattomien tautien aiheuttamia ennenaikaisia kuolemia ennaltaehkäisyn ja hoidon avulla sekä edistää henkistä terveyttä ja hyvinvointia.	Kemialliset ja fysikaaliset vaarat, saannin arviointi Ravitsemukselliset riskit (pohdittavana)
Alatavoite 3.9. Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi vaarallisista kemikaaleista ja ilman, veden ja maaperän saastumisesta sekä pilaantumisesta johtuvia kuolemia ja sairauksia.	Kasvinsuojeluaine- ja lääkejäämät
Alatavoite 3.d. Vahvistaa kaikkien maiden, erityisesti kehitysmaiden, valmiuksia kansallisten ja maailmanlaajuisten terveysriskien ennakkoarvoituksiin, minimointiin ja hallintaan.	KV-yhteistyö, tutkimusmäärät (pohdittavana)

4.2 Tapausesimerkit

Vastuullisuusraportin kokoamista tukevissa työpajoissa nousi lukuisia määriä terveyttä ja hyvinvointia edistäviä asioita, joista virastolaiset voivat olla ylpeitä. Tässä nostetaan tapausesimerkiksi antibioottiresistenssin eteen tehty työ, joka on edellyttänyt aktiivisuutta, pitkäjänteisyyttä ja eri alojen kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Tässä kuitenkin aluksi luettelo muista asioista, joista virastossa ollaan erityisen ylpeitä:

Väestön terveyden edistäminen

- Ravitsemus ja suomalaisen ruoan ja maaperän puhtaus;
- Suomi elintarviketurvallisuuden edistäjänä edelläkävijä;
- Kuluttajaviestintä luotettavasti ja avoimesti, esimerkiksi elintarvikkeiden vaaroista;
- Laboratorion laatutyö, luotettavat analyysit sekä näytteiden ja datan runsaus;
- Viraston vastuunkanto ja notkeus: laboratoriossa testattiin Covidia, kun tarvittiin, ja nyt rajalla on siirretty hoitamaan Ukrainasta tulleita eläimiä, kun tarvitaan;
- Kokonaisvaltainen työ zoonoosien ehkäisyssä;
- Vahva verkosto alan tieteellisessä tutkimuksessa ja riskinarviossa – virasto on haluttu kumppani;
- Riskinarviointi ja haitta-hyötyanalyysit; ja
- Akuuttien kriisien hoito esimerkillistä.

Ruoantuotannon tuki

- Viljelijätukien merkitys alkutuotannolle ja huoltovarmuudelle
- Kärkijoukoissa tuenmaksuissa EU-tasolla
- Tukipalvelut ja laadukas tieto maataloista sekä viestintä (Hyrrä, tutkimus)
- Avoin data – sekä maksajavirasto että tutkimus
- Sidosryhmäyhteistyö sekä kyky ja halu löytää ratkaisuja
- Asiakkaan osallistaminen suunnitteluun, toimeenpanoon, arviointiin ja kehittämiseen

Tapausesimerkinä antibioottiresistenssi (tavoite SDG 3)

Tässä on kuvaus siitä, miten syvällistä osaamista sekä monialaista ja pitkäjänteistä yhteistyötä antibiooteille vastustuskykyisten bakteerien torjunta edellyttää. Tarvitaan tutkimusta, tietojen yhdistämistä tilannekuviiksi, toimenpiteiden laaja-alaista suunnittelua ja toteuttamista, valvontaa sekä tilanteen aktiivista seurantaa. Lisäksi toimiminen eri tavalla kuin useissa muissa maissa vaatii rohkeutta ja luottamista omaan ammattitaitoon.

Antibioottiresistenssi

Antibiootit ovat elintärkeitä lääkkeitä, joita käytetään sekä ihmisten että eläinten bakteeritautien hoidossa. Niiden tehon säilyttäminen ja antibioottiresistenssin torjunta on äärimmäisen tärkeää, jotta bakteeritauteja voidaan hoitaa myös tulevaisuudessa. Suomessa resistenssin torjuntaan on panostettu jo vuosikymmenien ajan. Torjuntaan on panostettava myös jatkossa.

Bakteerin kyky vastustaa antibioottien vaikutusta (resistenssi) vie antibiootilta tehon. Eri bakteerilajeilla esiintyy luontaista resistenssiä monille antibiooteille. Resistenssiä on tullut ongelma vasta, kun antibioottien käyttö on saanut bakteerit puolustautumaan ja on syntynyt uusia resistenttejä bakteerikantoja. Bakteerikanta voi pahimmillaan olla resistentti monille tai kaikille käytettävissä oleville lääkevaihtoehdoille. Esimerkkejä tällaisista moniresistenteistä bakteereista ovat MRSA- ja ESBL-kannat. Resistenssiä aiheuttaa ennen kaikkea antibioottien käyttö, myös asianmukainen. Antibioottiresistenssin yleistymisen vuoksi ihmisten ja eläinten infektioitautien hoitaminen on vaikeutunut, kuolleisuus kasvanut ja terveydenhuollon kustannukset kohonneet. Resistenssin yleistymisen on johtamassa siihen, että tulevaisuudessa infektioiden hoitoon ei välttämättä ole käytössä tehokkaita lääkkeitä.

Antibiooteille resistentit bakteerit leviävät eläinten välillä, ihmisten välillä sekä eläimistä ihmisiin ja toisinpäin. Resistentit bakteerit kulkeutuvat myös laajoille alueille mm. ilmavirtausten, veden ja hyönteisten välityksellä. Ne voivat kulkeutua pitkiäkin matkoja ihmisten, eläinten, elintarvikkeiden ja tavaroiden mukana.

Erityisesti kahden viime vuosikymmenen aikana antibioottiresistenssi ja usealle antibioottiryhmälle vastustuskykyiset eli moniresistentit bakteerit ovat yleistyneet ympäri maailmaa. Antibioottiresistenssin aiheuttama terveysuhka on tunnistettu useilla kansainvälisillä tahoilla, kuten YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO:ssa, Euroopan komissiossa, Maailman terveysjärjestö WHO:ssa ja Maailman eläinterveysjärjestö OIE:ssa. Suomessa resistenssin torjuntaa tehostamaan on laadittu kansallinen toimenpideohjelma (AMR-NAP) MMM:n ja sosi-aali- ja terveysministeriön (STM) hallinnonalojen yhteistyönä.

Yhteinen terveys (One Health)

Yhteisen terveyden ajatus lähtee siitä, että ihmisten ja eläinten terveydet ovat sidoksissa toisiinsa ja ympäristöön ja että ympäristössä tapahtuvat muutokset vaikuttavat merkittävästi terveyteen. Terveysteen liittyvät ongelmat, esimerkiksi antibioottiresistenssi tai zoonoosit, ovat maailmanlaajuisia ja eri alojen tutkijoita ja asiantuntijoita tarvitaan ratkaisemaan niitä.

Antibioottiresistenssi on hiljainen uhka, jonka torjunta vaatii pitkäjänteistä ja monialaista yhteistyötä eri tieteen- ja hallinnonalojen kesken. Tämä edellyttää yhteistyötä terveydenhuollon, eläinlääkintähuollon, elintarvikevalvonnan ja ympäristöterveyden kanssa. Lisäksi mukana yhteistyössä on oltava kaikki muut keskeiset toimijat, kuten eläintenpitäjät, meijeri- ja lihatalot sekä neuvontaorganisaatiot ja eläinten terveydenhuollon asiantuntijat.

Maailmanlaajuisesti leviävän antibioottiresistenssin torjunnassa kansainvälinen yhteistyö on välttämätöntä. Antibiootteja käytetään edelleen monissa EU:n ulkopuolisissa maissa myös eläinten kasvun edistämiseen, vaikka käyttöä pidetään resistenssikehityksen kannalta täysin kestäättömänä. Suomessa kasvun edistämiseen käytettyjen antibioottisten rehuaineiden käyttö loppui elinkeinon vapaaehtoisin toimin vuonna 1996, koko EU:n alueella vuonna 1999.

Suomessa yhteistyö eläin- ja ihmislääkinnän sektoreiden välillä on ollut hyvin kiinteää jo vuosikymmenien ajan. Eläinlääketieteen asiantuntijat osallistuvat Mikrobilääkeresistenssin torjunnan kansallisen asiantuntijaryhmän (MTKA) toimintaan. Ruokaviraston ja THL:n yhteisen Zoonosikeskuksen toiminta on merkittävällä tavalla lisännyt antibioottiresistenssin torjuntaan liittyvää yhteistyötä, jota on edistetty myös tutkimushankkeissa ja Ruokaviraston ja THL:n laboratorioden välisessä yhteistyössä.

Antibioottiresistenssin torjunta

Tärkeimpinä keinoina antibioottiresistenssin hallinnassa pidetään antibioottien hallittua käyttöä ja käyttötarpeen pitämistä mahdollisimman alhaisena: taudeilta suojautuminen ja tartuntaketjujen katkaiseminen ovat keskeisiä keinoja eläinten terveyden ylläpitämisessä ja siten antibioottien käytön vähentämisessä.

Ensimmäiset käyttösuositukset antibioottien käytöstä eläinten tärkeimpiin tulehdus- ja tartuntatauteihin annettiin Suomessa jo vuonna 1996. Suosituksia on sen jälkeen päivitetty useita kertoja. Käyttösuositukset ovat ohjanneet eläinlääkäreitä antibioottien hallittuun käyttöön mm. suosittelemalla antibiootteja, joiden vaikutus resistenssiin on mahdollisimman vähäinen. Lainsäädännössä on lisäksi annettu rajoituksia ihmisten lääkinnässä kriittisten antibioottien käytölle. Hallittuun käyttöön on vaikuttanut myös se, että eläinlääkärit eivät ole saaneet voittoa myymistään lääkkeistä ja että systeemisesti käytettävät antibiootit ovat olleet vuodesta 1949 lähtien reseptilääkkeitä.

Antibioottien käyttö eläimille

Maailmanlaajuisesti antibiooteista suurin osa annetaan tuotantoeläimille – tämä ei kuitenkaan ole tilanne Suomessa. Pohjoismaissa tuotantoeläinten hoitoon myytyjen antibioottien kokonaismäärä on vähäinen verrattuna muihin Euroopan maihin. Meillä ja muissa Pohjoismaissa suun kautta annettavia ryhmälääkityksiä käytetään vähän. Suomessa tuotantoeläimille käytetyt antibioottimäärät ovat laskussa: vuoden 2011 jälkeen eläinten antibioottien kokonaismyynti on vähentynyt yli neljänneksen ollen vuonna 2020 alhaisempi kuin koskaan seurannan aikana; myynti väheni sekä tuotanto- että seuraeläimillä; erityisen paljon väheni antibioottien käyttö turkiseläinten lääkerehussa.

Valtaosa antibiooteista annetaan Suomessa edelleen yksittäisille eläimille. Ihmisten infektioiden hoidossa kriittisten tärkeiden antibioottien osuus eläinten antibiooteista on erittäin vähäinen.

Resistenssin seuranta

Antibioottiresistenssiä on Suomessa seurattu vuosikymmenien ajan sekä eläimistä että elintarvikkeista eristetyissä bakteereissa: eläimistä eristettyjen salmonellabakteerien antibioottiherkkyttä on tutkittu Suomessa 1980-luvulta, kampakobakteerien ja indikaattoribakteerien herkkyyttä 1990-luvulta alkaen. Säännöllinen, laajempi seuranta aloitettiin vuonna 2002 (FINRES-Vet-ohjelmalla), jolloin em. bakteerien lisäksi seurantaan sisällytettiin eläimille tautia aiheuttavien bakteerien ja indikaattoribakteerien antibioottiherkkyys.

Suomessa on tutkittu erillisinä hankkeina mm. MRSA-bakteerien esiintymistä sioissa sekä ESBL-bakteerien esiintymistä kotimaisissa tuotantoeläimissä. Elintarvikeketjun resistenssi-seuranta on sittemmin yhtenäistetty EU-säädöksiin, jotta eri maiden tuottamat tulokset olisivat mahdollisimman vertailukelpoisia ja koko alueen tilanteen arvioiminen olisi mahdollista. Säädösten edellyttämän ohjelman lisäksi Suomessa on kansallisella päätöksellä seurattu erityisesti eläinten tautiepäilyistä eristettyjen bakteerien resistenssiä.

Seuranta on tärkeää, koska siitä saadaan tietoa uusien resistenssimekanismien ilmestymisestä Suomeen ja resistenssitilanteen kehittymisestä ajan kuluessa. Seuranta mahdollistaa myös resistenssin esiintymisen ja lääkekulutuksen välisen yhteyden selvittämisen. Saatua tietoa hyödynnetään mm. resistenssin leviämisen hallitsemiseen, antibioottien käyttösuositusten päivittämiseen sekä ihmisten ja eläinten terveyteen liittyvien riskien arviointiin.

Pitkäjänteinen työ eläinten sairauksien ehkäisemisessä ja antibioottien maltillinen käyttö näkyvät antibioottiresistenssitilanteessa. Monilla eläimille tautia aiheuttavilla bakteereilla antibioottiresistenssiä ei todeta lainkaan tai sitä todetaan vain vähän. Joillain eläimille tautia aiheuttavilla bakteereilla resistenssiä on kuitenkin todettu jo vuosikymmenien ajan – näin on ollut esimerkiksi sikojen ripulia aiheuttavilla kolibakteereilla.

Eläimistä ihmisiin tarttuvien zoonoottisten bakteereiden resistenssitilanne on edelleen suhteellisen hyvä - erityisesti kansainvälisesti vertailtuna. Esimerkiksi kotimaisista tuotantoeläimistä eristetyillä salmonelloilla ja broilereista eristetyillä kampylobakteereilla resistenssiä todetaan vähän. Sen sijaan joillain zoonoottisilla bakteereilla, kuten nautojen kampylobakteereilla, resistenssi on lisääntynyt joidenkin antibioottiryhmän lääkkeille.

Moniresistenttien, laajakirjoista ESBL/AmpC-resistenssiä tuottavien bakteereiden esiintyminen on viime vuosina vähentynyt merkittävästi suomalaisissa broilereissa ja vähittäismyynnissä olevassa broilerinlihassa. Tilanteeseen on vaikuttanut ennen kaikkea ESBL/AmpC-resistenssin väheneminen maahan tuotavissa broileriparvissa.

MRSA-bakteeri on hyvin yleinen teurassioissa ja sitä todetaan myös sianlihassa. MRSA:n leviämistä ei pystytä rajoittamaan hallitulla antibioottien käytöllä, koska leviämiseen vaikuttavia tekijöitä on useita, kuten bakteerin leviäminen eläinkuljetusten välityksellä sekä aiemmin laajalti käytössä ollut sinkkioksidit. Tämä on esimerkki siitä, miten antibioottien käyttö ei yksinään riitä hillitsemään resistenssin ja moniresistenttien bakteerien leviämistä.

Pitkäjänteistä yhteistyötä on jatkettava

Ennaltaehkäisevät toimenpiteet ovat Suomessa olleet tehokkaita antibioottien tehon säilyttämisessä. Meillä ihmis- ja eläinlääketieteen asiantuntijat, yliopistojen tutkijat, viranomaiset ja elinkeinon edustajat ja toimivat yhteistyössä resistenssin torjunnassa. Jotta antibioottien teho säilyisi myös tulevaisuudessa, tarvitaan jatkossakin tehokasta yhteistyötä kaikkien mukana olevien tahojen kesken. Tämä edellyttää myös riittävää resurssointia. Kansallisen yhteistyön lisäksi on suomalaisten asiantuntijoiden vaikutettava aktiivisesti myös kansainvälisillä foorumeilla.

5 Kädenjälki YK:n kestävä kehityksen tavoitteeseen Edistää kaikkia koskevaa kestävä talouskasvua, täyttä ja tuottavaa työllisyyttä sekä säällisiä työpaikkoja (SDG 8)

Ruokaviraston strategian toiminta-ajatus on tuoda *turvallisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjun kumppanina*, ja yhtenä strategisena päämääränä on varmistaa, että *kotimainen ruoantuotanto ja maaseutu ovat elinvoimaisia*. Nämä kuvastavat viraston roolia talouskasvun, työllisyyden ja säällisten työpaikkojen edistäjänä koko ruokaketjussa, erityisesti maaseudun

elinkeinoja tukemalla. Strategiaan kirjatut arvot viitoittavat viraston toimintaa asiakkaiden ja muiden sidosryhmien suuntaan niin, että voimme olla avoimia ja ratkaisukeskeisiä ja arvostamme toisiamme - niin asiakkaita, kumppaneita kuin kollegoita.

Ruoantuotannon ja maaseudun yritysten vastuullinen kehittäminen

Viime vuosina on havahduttu siihen, että maanviljely ei pääsääntöisesti ole kannattavaa Suomessa. Myös Ruokavirasto on osallistunut aiheesta käytävään laaja-alaiseen keskusteluun ja pyrkii osaltaan ratkaisemaan viheliäisiä ongelmia, joista esimerkiksi ruoantuotannon omavaraisuus, huoltovarmuus sekä ruoan ja elintarviketuotannon turvallisuus Suomessa riippuvat.

Ruokavirasto toimeenpani maatalous- ja maaseudun kehittämistukien maksun, mikä on edellytys viljelijöiden toimeentulolle, maaseudun elinkeinojen kehitykselle ja maatalouden kilpailukyvyille Suomessa. Ruokavirasto huolehti siitä, että maaseudun elinkeinojen rahoitusta auttavat tukihaut avattiin oikea-aikaisesti, tukien käsittelyt tehtiin viivytyksettä ja tuet saatettiin maksuun ajallaan. Koronapandemiatilanteessa virasto huolehti koronan seurauksena myönnettyjen elpymistukien maksamisesta.

Tukien maksaminen ja tukiehtojen valvominen auttavat maataloutta ja muita elinkeinoja pysymään kilpailukykyisinä sekä investoimaan ja uudistamaan tuotantoaan kestävästi. Maataloustukien lisäksi merkittäviä olivat mm. lähiruokatoiminnalle ja matkailualalle myönnetty kehittämistuet, joilla luodaan työpaikkoja ja parannetaan alan kestävyttä. Huomattava edistys olivat myös maaseudun kehittämistukien avulla käynnistyneet biokaasulaitokset ja erilaisille bioenergiamuodoille jaettu elpymisrahoitus.

Tukien myöntämiseen liittyvät ehdot varmistavat, että rahoituksen avulla saavutetaan sille asetetut tavoitteet, joita olivat yritystoiminnan tehostaminen, työpaikkojen lisääminen, ilmastotoimien ja resurssitehokkuuden vahvistaminen sekä elonkirjon lisääminen. Tukiehtoilla vaikutetaan mm. energiatehokkuuteen, raaka-ainehankintoihin, innovointiin, kiertotalouteen ja sivuvirtojen hyödyntämiseen, veden käyttöön, luomuun ja suojakaistoihin.

Työpaikkojen ja työolojen turvaaminen

Yritystoiminnan vakaus on edellytys viljelijän itsensä hyvinvoinnille, mutta myös yrityksen tarjoamien työpaikkojen turvallisuudelle ja työoloille. Valvonnan yhteydessä Ruokavirasto neuvoi viljelijöitä työturvallisuusasioissa ja jos työoloissa havaittiin vakavia puutteita, oltiin tarvittaessa yhteydessä ao. viranomaisiin. Näillä toimilla turvattiin erityisesti kausityöntekijöiden ja ulkomaisten työntekijöiden työoloja. Ruoantuotannon yrityksissä myös elintarvikehygienialla ja eläintautien torjunnalla oli oma vaikutuksensa työturvallisuuteen.

Ruokaviraston tehtävien ydintä oli huolehtia maatalous- ja maaseudun kehittämistukien maksamisesta ajallaan, mutta lisäksi virastossa arvioitiin tulevia tarpeita, edellytyksiä ja mahdollisuuksia yritysten tukemisessa. Osallistumalla ruokajärjestelmän verkostoihin aktiivisesti virasto toi asiantuntemustaan alan kehitykseen, jossa viljelijäväen ahdas tilanne tuotantokustannusten nousun myötä oli merkittävästi huonontunut. Meneillään olevasta Venäjän-Ukrainan kriisistä aiheutunut tilanne pahentaa sitä entisestään.

Viljelijöiden ja muiden yrittäjien neuvonta ja valvonta

Ruokavirastossa lanseerattu viranomaisen tavoite muuttua valvojasta valmentajaksi kertoo siitä, että viranomaisten tavoitteet nähdään samansuuntaisina ruokaketjun toimijoiden tavoitteiden kanssa. Toisin sanoen virasto auttaa kaikin käytettävissään olevin keinoin elinkeinon onnistumista, jotta ne pystyvät toimimaan ja uudistumaan kestävästi, säädösten mukaisesti ja kilpailukykyisesti. Yhteinen tavoite on lisätä ruokaomavaraisuutta, jotta kestävästi ja vastuullisesti Suomessa tuotettu ruoka korvaisi tuontia. Tällöin esimerkiksi kuljetusten, jätehuollon ja tuotanto-olosuhteiden haitat pystytään jäljittämään ja ruoantuotannon jalanjälkeä voidaan arvioida sekä ekologisesta että sosiaalisesta näkökulmasta. Suomessa tuotetusta ruoasta halutaan saada myös niin kestävää, että sen vienti voisi korvata muualla kestävämmän tuotettua. Viraston erityinen painopiste on ollut useita vuosia tuotantolaitosten tukeminen elintarvikevientiin liittyvissä asioissa. Ruokavirasto edisti yritysten vientitoimintaa, mm. avaamalla ja ylläpitämällä uusia vientimahdollisuuksia, ja varmisti vientiehtojen noudattamista.

Elintarvikeeturvallisuutta, eläinten ja kasvien terveyttä ja maanviljelyskäytäntöjä koskeva neuvonta ja valvonta olivat Ruokaviraston ydintehtäviä ja tärkeitä keinoja huolehtia tasapuolisesti ja läpinäkyvästi yritysten toiminnan säädöstenmukaisuudesta ja samalla turvata kansalaisten oikeuksia. Tämän rinnalle viraston tehtäväkenttään on viime vuosina tullut entistä vahvemmin petosten ja harmaan talouden torjunta, mikä on vahvistanut muiden viranomaisten, kuten veroviranomaisten ja poliisin kanssa tehtävää yhteistyötä. On havaittu, että ongelmat eri säädösten noudattamisesta kasautuvat usein samoille toimijoille, ja siitä syystä viranomaisten keskinäisen yhteydenpidon on nähty tehostavan ja nopeuttavan ongelmien hoitamista. Harmaan talouden ja petosten torjunnasta on tapausesimerkki luvussa 5.2.

Yritystoiminnan tukemiseksi kehitettiin myös uusia työkaluja, kuten työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kanssa valmisteilla oleva uuden yrityksen perustamista tai tuotantosuunnan muutosta helpottava tunnustelupalvelu. Tästä on tapausesimerkki luvussa 5.2.

Tieto, tutkimus ja teknologiat

Ruokajärjestelmän palvelemiseksi ja kilpailukykyyn tukemiseksi virasto tarjosi tuottamaansa ja kokoamaansa tietoa valvonnasta, toimintaympäristöstä ja mm. uusista teknologioista sekä julkaisi avoimesti tieteellisen tutkimuksen tuloksia. Tieto, tutkimus ja neuvonta olivat rahoitusjärjestelyiden ohella avainasemassa siirryttäessä bio- ja kiertotalouteen, vahvistettaessa elinkeinorakennetta ja toimialan vientiä sekä autettaessa viljelijöitä ja muita yrityksiä uudistumaan kestävästi.

Virasto ohjasi yrityksiä hyödyntämään Luonnonvarakeskuksen tekemiä ennusteita esimerkiksi kasvinterveydestä, tarjosi tutkimus- ja analytiikkapalveluita sekä uudisti omaa toimintaansa ottamalla käyttöön drone- ja satelliittivalvontateknologioita. Myös valvontaan liittyvä digitalisaatio ja tietojärjestelmien kehitys, toimintojen automatisointi ja avoin tieto paransivat viraston tehokkuutta ja maatalouden tuottavuutta.

Virasto tuotti tietoa, ohjeita, riskinarviointeja ja analytiikkapalveluita sekä tuki innovaatioissa ja teknologian kehityksessä, jotta elinkeinolla olisi ajantasainen tieto ja parhaat mahdolliset työvälineet käytettävissään uudistaessaan tuotantoaan ja pystyäkseen toimimaan kestävästi ja tehokkaasti. Uudistuksista tuoreita esimerkkejä ovat tuotannon sivuvirtojen hyödyntäminen ja vastuullisen muovin käyttöönotto.

5.1 Tunnistetut tärkeimmät alatavoitteet ja edistymisen mittarit

Ruokaviraston tarkoituksena on käynnistää kestävä kehityksen ohjelman valmistelu tämän raportin laatimisen jälkeen, jolloin on luontevaa miettiä systemaattisesti viraston kestävä kehityksen tavoitteita ja niiden edistymisen mittaamista. Taulukkoon 3 on poimittu viraston strategian ja tulossopimuksen mittaristoista sekä mm. maaseutuohjelmasta tunnuslukuja, jotka mahdollisesti soveltuvat tällaisiksi mittareiksi.

Taulukko 3. YK:n kestävä kehityksen tavoitteeseen 8 kytkeytyistä alatavoitteista ne, joiden saavuttamiseksi Ruokavirastolla on mahdollisuuksia vaikuttaa, sekä alustavia huomioita mahdollisista mittareista.

Alatavoite	Mittari
Alatavoite 8.2. Saavuttaa korkeampi taloudellisen tuottavuuden taso monipuolistamisen, teknologian uudistamisen ja innovaatioiden avulla, esimerkiksi panostamalla lisäarvoa luoviin ja työvoimavaltaisiin aloihin.	Tuet tuotantosuuntien muuttamiseksi ja uudistamiseksi? Maatalouden investointien määrä Maatalouden monimuotoisuuden ja maisemanhoito (ha)
Alatavoite 8.3. Edistää kehityslähtöisiä käytäntöjä, jotka tukevat tuottavaa toimintaa, säällisten työpaikkojen luontia, yrittäjyyttä, luovuutta ja innovointia sekä kannustavat mikro- ja pienyritysten sekä keskisuurten yritysten perustamiseen ja kasvattamiseen, esimerkiksi takaamalla rahoituspalvelujen saanti.	Maaseudun kehitystuilla perustetut yritykset? Maataloustukien käsittelyajat ja maksuaste Maataloustuotannon arvo (seurantamittari) Elintarviketuotannon bruttoarvo (seurantamittari) Maatalouden yrittäjätulo Maaseutualueilla sijaitsevien yritysten toimipaikkojen osuus kaikista toimipaikoista Mikro- ja pienyritysten määrä??? Maatalouden tuettujen investointien määrä Aloitustukea saaneet uudet viljelijät Tuetut yritykset Luodut uudet työpaikat
Alatavoite 8.4. Parantaa vuoteen 2030 saakka asteittain maailmanlaajuisista resurssitehokkuutta kulutuksessa ja tuotannossa ja pyrkiä erottamaan talouskasvu ja ympäristön pilaantuminen toisistaan kestävä kulutusta ja tuotantoa koskevan kymmenvuotisen ohjelmakehityksen mukaisesti, kehittyneet valtiot eturintamassa.	Yritysten kestävyystoimien tuet ja tukiehtojen valvonta → maaseutuohjelman mittarit
Alatavoite 8.8. Suojata työelämän oikeuksia ja taata turvallinen työympäristö kaikille työntekijöille, mukaan lukien siirtotyöläisille, erityisesti naisille ja epävarmassa työsuhteessa oleville.	Valvotaanko siirtotyöläisten työoloja maataloilla?
Alatavoite 8.9. Laatia ja toimeenpanna vuoteen 2030 mennessä käytäntöjä työpaikkoja luovan ja paikallista kulttuuria sekä tuotteita edistävän kestävä matkailun edistämiseksi.	Matkailualan yritysten tuet ja yritysmäärien /työpaikkojen määrät? Maaseutuohjelman mittarit: maaseudulla yöpymisten määrät Elintarviketiennin arvo

5.2 Tapausesimerkit

Digitaalinen valmennusympäristö yrityksen kehittämisen tueksi, pilottina investoiva maaseutuyritys (alataivoite SDG 8.3)

Me ruokavirastolaiset olemme yhdessä maitotilallisten, ProAgrian, ELY-keskusten, kuntien, MMM:n, TEM:n ja teknologiaosaajien kanssa edistäneet uutta innovaatiota, **tunnustelupalvelua**. Tunnustelupalvelu on valtakunnallinen, moderni yrityksen ja viranomaisten kohtaamispaikka, jossa yritykset valmentautuessaan isoihin tuotantolaitos-, vihreän siirtymän ja muihin investointeihin voivat halutessaan tutkia itsenäisesti tai dialogissa neuvojien ja viranomaisten kanssa sitä, miten löytää orastavalle idealle lainmukainen toteutuspolku.

Palvelu ohjaa oikeisiin kontakteihin ja tarjoaa kokonaiskuvan siitä, mitä kaikkia ilmoituksia, lupia ja rahoitusmahdollisuuksia yksilölliseen kehittämissideaan liittyy. Ideaa voi muuttaa koko tunnustelupalvelussa oloajan. Kun yritys on ratkaisunsa tehnyt, palvelusta pääsee eteenpäin suunnitelman edellyttämiin viranomaisprosesseihin. Käytännössä tämä säästää resursseja, lisää laadukkuutta ja nivoo uudenlaisen yrittäjä-/neuvoja-/virkamiessuhteen osaksi normaalia toimintaa ja kilpailukyvykkyyttä. Tietovarantojen järkevä käyttö paranee ja tieto kulkee sujuvammin. Erityisen hyvin tunnustelupalvelu sopii monilupaisiin tilanteisiin, joihin liittyy monimutkaista ja haastavaa lainsäädäntöä ja merkittäviä investointiriskejä. Valmennusympäristö rakentuu osaksi laadukasta Luvat & valvonta -palvelukerrosta, joka on hallitusohjelman onnistumisen ydintä.

Harmaan talouden ja petosten torjunta

Ruokavirasto on ollut vuodesta 2018 mukana harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan [tilannekuvatoimikunnassa](#), joka on verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikön vetämä viranomaisyhteistyöfoorum, jossa on mukana yli 20 viranomaista. Tämän laaja-alaisen viranomaisyhteistyön avulla Ruokavirasto on verkostoitunut viime vuosien aikana yhä tiiviimmin esimerkiksi poliisin, Syyttäjälaitoksen, verohallinnon ja työsuojeluviranomaisten kanssa. Elintarvikeketjun rikollisuus on tunnistettu ilmiönä muiden rikoslajien joukossa, ja rikosprosessin aikainen esitutkintayhteistyö on kehittynyt nopeasti.

Tiivistynyt viranomaisyhteistyö tarkoittaa esimerkiksi sitä, että ruokaketjun valvontaviranomaiset osallistuvat poliisiin tai muiden viranomaisten pyynnöstä yhteistarkastuksille, joiden päätavoitteena on työperäisen ihmiskaupan paljastaminen, mutta yhteisiskuilla on löydetty myös epäilyjä elintarvikeketjun rikollisuudesta. Ruokavirasto on ollut vuodesta 2020 mukana ns. Moniviranomaisyhteistyöhankkeessa, jonka tavoitteena on kehittää työperäisen ihmiskaupan torjunnan viranomaisyhteistyötä sekä julkaista monikielinen mobiilisovellus ulkomaalaisten työntekijöiden käyttöön. Vuonna 2021 Ruokaviraston toimialan viranomaisille perustettiin rikollisuuden torjunnan valvontaverkosto, jonka säännöllisissä kokoontumisissa annettiin koulutusta mm. rikollisen toiminnan tunnistamisesta. Näissä koulutuksissa käsiteltiin myös työperäisen ihmiskaupan tunnistamista, mikä johti lisääntyneeseen määrään yhteydenottoja työsuojeluviranomaisten ja poliisin suuntaan. Ruokaketjun viranomaisten koulutusta työperäisen ihmiskaupan tunnistamiseksi jatketaan vuonna 2022.

Ruokaviraston yhteistyö verohallinnon kanssa on myös tiivistynyt vuoden 2021 aikana. Ruokaviraston toimialan viranomaisia varten on verohallinnossa nimetty yhteyshenkilö, jonka asiantuntemusta on mahdollista rikosepäilytapauksissa hyödyntää. Ruokaviraston sektorilla on myös mahdollista hyödyntää Harmaan talouden selvitysyksikön

velvoitteidenhoitoselvitysraportteja joidenkin substanssilakien sektoreilla. Tämä mahdollisuus tuli ensimmäisenä elintarvikelakiin. Velvoitteidenhoitoselvitysten avulla arvioidaan elintarvikealan toimijoiden luotettavuutta, mutta niiden avulla on mahdollista myös tunnistaa vilpillisiä toimintatapoja harjoittavia toimijoita aiempaa nopeammin ja paremmin. Vilpillisten toimijoiden toimintaan puuttuminen parantaa rehellisten toimijoiden toimintaedellytyksiä.

Harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategiaan ja toimenpideohjelmaan otettiin ensimmäistä kertaa mukaan kaksi elintarvikeketjun rikollisuuden torjuntaan liittyvää viranomaisyhteistyön kehittämishanketta toimenpideohjelmakaudelle 2020 - 2023. Näiden viranomaisyhteistyöhankkeiden aikana tiivistetään entisestään yhteistyötä erityisesti poliisilaitosten, Keskusrikospoliisin, Tullin ja Syyttäjälaitoksen kanssa.

6 Kädenjälki YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys (SDG 12)

Ruokaviraston strategian toiminta-ajatus on tuottaa *turvallisuutta ja kilpailukykyä ruokaketjun kumppanina*. Yhtenä strategian mahdollistajapäämääränä on, että *opimme ja uudistumme yhdessä* ja sen tarkentavana päämääränä on, että *uudistumme kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti ja toimintaamme tehostaen*.

Yhdessä oppiminen ja uudistuminen merkitsee paitsi sisäistä yhteistyötä myös oppimista ja uudistumista yhdessä asiakkaiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Korona-ajan haasteissa tämä korostui entisestään, kun virasto auttoi toimialan viranomaisketjua ja ruokaketjun yrityksiä ja toimijoita haastavassa, alati muuttuvassa toimintaympäristössä. Toimialalle laadittiin ihmisten terveyttä, turvallisuutta ja muita toimintaedellytyksiä parantavia ohjeita joustavasti ja nopeasti, sekä ylläpidettiin ja jaettiin tilannekuvaa toimialan viranomaisyhteistyössä.

Kulutustottumusten kestävyys

Kulutustottumusten kestävyteen vaikutettiin kuluttajille ja tuottajille suunnatuilla monipuolisilla ohjeilla ja ajankohtaistiedotteilla. Viraston tuottama kuluttajaviestintä elintarvikkeista ja niiden turvallisesta käytöstä kiinnosti kuluttajia viraston internetsivuilla:

- Hygieniapassiin liittyviä sivuja katseltiin noin 529 000 kertaa
- Tietoa elintarvikkeista-sivuja katseltiin 1,1 miljoonaa kertaa
- Elintarvikkeiden turvallisen käytön ohjeita katseltiin 450 000 kertaa
- Ravintoloiden, kauppojen ym. valvontatuloksia Oivahymy-sivuilla katseltiin yli 1,1 miljoonaa kertaa.

Ravitsemussuosituksen noudattaminen on sekä ilmastoystävällistä että terveyttä edistävää. Kasvien osuuden lisääminen ruoassa ja ruoan kulutuksen kohtuullisuus ovat tästä hyviä esimerkkejä. Elintarvikkeiden jäljitettävyyden, markkinoinnin ja pakkausmerkintöjen valvonnalla tavoiteltiin sitä, että kuluttajilla olisi mahdollisuus tehdä tiedostavia oikeaan tietoon perustuvia valintoja liittyen elintarvikkeen tuotantotapaan (luomu, eläinten hyvinvointi), -paikkaan (kotimaisuus, alkuperä), -aikaan tai koostumukseen (energiaravintoaineet, rasvan laatu ja määrä, allergeenit, vegaanisuus jne.).

Osallistumalla maa- ja metsätalousministeriön vastuulla olevan [ilmastoruokaohjelman](#) valmisteluun virasto tarjosi asiantuntemustaan työhön, jossa ruokajärjestelmän edelläkävijät pääsevät ääneen ja innostamaan muita mukaan rakentamaan ilmastokestävää ruokajärjestelmää, jonka pääpaino on ruoan kulutuksen päästöjen vähentäminen. Ilmastokestävissä ruokajärjestelmässä huomioidaan kaikki kestävyiden näkökulmat: sosiaalinen, taloudellinen, kulttuurinen ja ekologinen kestävyys.

Yritysten neuvonta, valvonta ja tuet vastuullisten tuotantotapojen vahvistajana

Ruokakulttuurin murros näkyy ekologisten tuotantotapojen ja ruoan laadun lisäksi ruokahävikin vähentämisenä ja jätteiden kierrätyksenä. Ruoan tuotannossa, kuljetuksessa ja jake-lussa myös sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Nämä näkökulmat ovat keskiössä mietittäessä kuluttajien ja yritysten neuvontaa ilmastoruokaohjelman toimeenpanemiseksi. Ruokavirasto on lisäksi lanseerannut [ravitsemussuositukset](#) eli toimintamallin, joka auttaa ja kannustaa ruoka-alan toimijoita sekä sidosryhmiä parantamaan ruokavalion ravitsemuslaatua sekä edistämään ravitsemusvastuullisia toimintatapoja (ks. luku 3).

Ruokaviraston tehtäväkentässä oli lukuisa määrä mahdollisuuksia hyvinvointia edistävän ruokajärjestelmän tukemiseksi. Suomi on esimerkiksi edelläkävijä hävikkiruoan hyödyntämisen ja ruokahävikin vähentämisen esteiden poistamisessa ja hyvien käytänteiden monistamisessa. Viraston vastuukentän laajuuden sekä tehtävien hektisyyden vuoksi haasteena oli kuitenkin resurssien riittävyys ennaltaehkäisevään vastuullisuustyöhön.

Yrityksiä autettiin parantamaan vastuullisia toimintatapojaan antamalla neuvontaa ja koulutusta mm. seuraavista aiheista:

- Viljelymenetelmät, vedenkäyttö ym.;
- Ennakoiva kasvinterveystyö vähentää kasvinsuojeluaineiden tarvetta;
- Laadukkaat ja turvalliset siemenet ja muut tuotantopanokset vähentävät sadonjälkeistä hävikkiä;
- Tiekartta ruokahävikin puolittamiseen vuoteen 2030 mennessä;
- [Kierrätyksestä kiertotalouteen. Valtakunnallinen jättesuunnitelma vuoteen 2023.](#)
- Kansallinen [muovitiekartta](#) kulutuksen vähentämiseksi ja kierrätyksen lisäämiseksi;
- Lannoitteet kiertotaloudessa. Lannoitteiden vaikutus elintarvikkeiden laatuun ja maaperän kuormitukseen; uudet kiertotalouteen perustuvat lannoitevalmisteet;
- [Vastuullisten ruokapalvelujen hankintaopas](#); Valtioneuvoston periaatepäätös: Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin (Koulutusta annettiin yhdessä Luken ja Syken kanssa);
- Luomutuotannon tukiehdot;
- Leader-hankkeiden kestävän kehityksen kriteerit;
- Harmaan talouden torjunta;
- Elonkirjon parantamistoimet; ja
- Maatiais-/alkuperäislajikkeiden tukipolitiikka ja edistäminen helpotetulla hyväksymisprosessilla.

Ruoantuotannon kestävyiden tukemiseksi toimeenpantiin erilaisia tukia, joiden ohjaus oli Ruokaviraston vastuulla:

- Orgaanisten jätteiden uusiokäyttö (biokaasulaitosten tuki); määräaikainen kiertotalouden investointituki;
- Maaseudun kehittämistuet, mm. maatilojen investointituet ja yritystuet uusiutuvaan energiaan, mm. aurinkoenergian ja biokaasulaitosten käyttöön;

- Euroopan meri- ja kalatalouden tuet;
- Luonnonmukaisen tuotannon tuet;
- Kestävää metsänkäyttöä -pinta-alatuet;
- Kyläkauppatuki; ja
- Alkuperäiskasvit ja kotieläinten alkuperäisrodut.

Tieteellinen tutkimus ja avoin tieto

Ruokavirasto osallistui tutkimusyhteistyöhön mm. maatalouden kannattavuuteen, ravinteiden kierrätykseen, maatalouden muoveihin, maatalousluonnon monimuotoisuuden edistämiseen liittyen.

6.1 Tunnistetut tärkeimmät alatavoitteet ja edistymisen mittarit

Ruokavirasto käynnistää kestävän kehityksen ohjelman valmistelun tämän raportin laatimisen jälkeen, jolloin on luontevaa miettiä systemaattisesti viraston kestävän kehityksen tavoitteita ja niiden edistymisen mittaamista. Taulukkoon 4 on poimittu viraston strategian ja tulossopimuksen mittaristoista sekä mm. maaseutuohjelmasta tunnuslukuja, jotka mahdollisesti soveltuvat tällaisiksi mittareiksi.

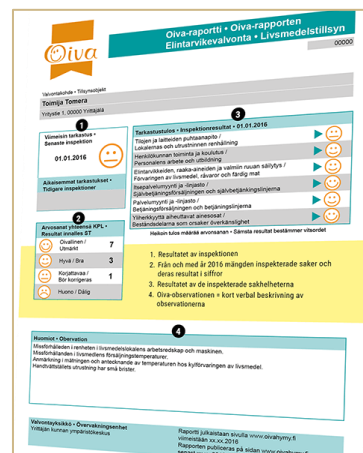
Taulukko 4. YK:n kestävän kehityksen tavoitteeseen 12 kytketyistä alatavoitteista ne, joiden saavuttamiseksi Ruokavirastolla on mahdollisuuksia vaikuttaa, sekä alustavia huomioita mahdollisista mittareista.

Alatavoite	Mittari
Alatavoite 12.1. Panna täytäntöön kestävää kulutusta ja tuotantoa koskeva kymmenvuotinen ohjelmakehys kaikissa maissa kehittyneiden maiden johdolla kehitysmaiden kehitystaso ja valmiudet huomioiden. (KULTU)	Kotimaisen tuotannon osuus kulutuksesta
Alatavoite 12.2. Saavuttaa vuoteen 2030 mennessä luonnonvarojen kestävä ja tehokas käyttö.	Kiertotalousohjelma (YM): Kulutustapojen kestävyysmittaaminen
Alatavoite 12.3. Puolittaa vuoteen 2030 mennessä maailmanlaajuisen ruokajätteen määrä jälleenmyyjä- ja kuluttajatasolla sekä vähentää ruokahävikkiä tuotanto- ja jakeluketjuissa mukaan lukien sadonkorjuun jälkeinen hävikki.	Ruokahävikin määrä
Alatavoite 12.5. Vähentää vuoteen 2030 mennessä merkittävästi jätteiden syntymistä ennaltaehkäisyn, kierrätyksen ja uudelleenkäytön keinoin.	Selvitetään mahdolliset kiertotalouteen liittyvät mittarit esim. kiertotalousohjelmassa, johon virastolla vaikutusmahdollisuus.
Alatavoite 12.7. Edistää kestäviä julkisia hankintakäytäntöjä kansallisten lakien ja prioriteettien mukaisesti.	Tarkempien kestävyystavoitteiden tunnistaminen.
Alatavoite 12.8. Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kestävästä kehityksestä ja luontoa suosivista elämäntavoista ollaan tietoisia kaikkialla.	Viraston viestintä ruoan terveellisyyteen ja ilmasto-kestävyyteen liittyen.
Alatavoite 12.b. Kehittää ja ottaa käyttöön työkaluja, joilla voidaan valvoa kestävän kehityksen vaikutusta työpaikkoja luovan ja paikallista kulttuuria ja tuotteita edistävän kestävän matkailun kannalta.	Matkailualan työpaikkojen lisäys myönnettyjen tukien avulla. Yöpymisten määrä maaseudulla.

6.2 Tapausesimerkki

Oivahymy

Oiva on elintarvikevalvonnan tarkastustietojen julkistamisjärjestelmä, joka tuo elintarvikealan yritysten valvontatulokset kuluttajien tietoon. Oivassa elintarvikevalvontaviranomaiset arvioivat yritysten omavalvonnan toteuttamista ja sitä kautta niiden elintarviketurvallisuutta. Tarkastettavia elintarvikehuoneistoja ovat mm. ravintolat, ruokalat, myymälät, tukkukaupat sekä elintarvikkeiden valmistuslaitokset. Näitä huoneistoja valvovat pääosin kunnat, mutta myös Ruokavirasto, aluehallintovirastot sekä eräiltä osin Valvira ja puolustusvoimat.

Kuva 4. Oivareportti

Valvonnan ja neuvonnan tulokset ovat nähtävillä ns. Oivahymy-palvelussa sekä yritysten omilla nettisivuilla sitä mukaa, kun ao. viranomaiset tekevät tarkastuksia (kuvasssa 4 esimerkki raportista). Myymälöiden ja ravintoloiden Oivareportti löytyy Oivapalvelun lisäksi näiden huoneistojen sisäänkäynnin yhteydestä.

Ruokaviraston tehtävänä on ohjata kuntia tehokkaaseen, yhdenmukaiseen ja riskiperusteiseen elintarvikevalvontaan, tuottaa kuluttajille tietoa elintarvikkeiden turvallisuudesta, sekä varmistaa, että tuotteista annettavat tiedot ovat oikein. Kuluttajansuoja on tässä mielessä hyvin keskeinen periaate viraston työssä. Palvelu on tullut tunnetuksi kuluttajien keskuudessa melko hyvin ja katselukertoja Oivahymy-palvelussa vuonna 2021 oli noin 1,13 miljoonaa.

Sen lisäksi, että palvelu tarjoaa kuluttajille arvokasta tietoa yritysten elintarviketurvallisuuden tasosta, valvontatietojen julkistaminen edisti yrityksissä puutteiden korjaamista. Lisäksi yhtenevät ohjeet eri viranomaisten tarkastuksille ovat yhdenmukaistaneet valvontaa eri puolilla Suomea. Ruokavirasto seuraa tarkastusten toteutumista, yhdenmukaisuutta ja yritysten puutteiden korjaamista osana valvonnan ohjausta sekä erityisillä mittareilla. Oivallisia tai hyviä tuloksia oli selkeästi eniten kaikista tarkastustuloksista. Oivallisen tai hyvän tuloksen saaneiden toimipaikkojen osuus kaikista toimipaikoista oli reilusti yli 90 %.

7 Jalanjälki eli toiminnan negatiiviset vaikutukset toimintaympäristöön

Ekologinen kestävyys – Green Office -ympäristöjärjestelmä

Ympäristöjohtamisen välineenä ja ekologisen jalanjäljen mittaamisen apuna toimii Ruokavirastossa WWF:n Green Office (GO) -ympäristöjärjestelmä, jonka rakentaminen aloitettiin jo ennen virastofuusiota Eivassa vuonna 2009. Ympäristöjärjestelmän avulla pienennettiin viraston hiilijalanjälkeä ja keskityttiin luonnonvarojen säästeliääseen käyttöön. Vuonna 2021

Green Office -toiminnassa oli mukana viisi Ruokaviraston toimipistettä: Helsinki, Seinäjoki, Loimaa, Oulu ja Kuopio. Helsingin toimipaikan arvioinnissa syksyllä 2021 todettiin, että toimipaikka täyttää GO-kriteerit ja GO-sertifikaatti myönnettiin.

Ympäristöohjelman toteutumista seurataan WWF:n ilmastolaskurilla ja ympäristöohjelmalomakkeella. Kulutustapamittarilla voi jokainen työntekijä virastossa mitata omien toimintatapojensa ympäristöystävällisyyttä ja tätä aletaan jatkossa seurata virastossa systemaattisesti.

Ilmastolaskuri

Hiilidioksidipäästöjen tiedonkeruu on tehty viraston alkuvuosina hieman eri tavoin eri vuosina. Kuitenkin hiilidioksidipäästöt henkilöä kohti (tCO₂/henk.) ovat laskeneet lähinnä toimitilauudistusten ansiosta tarkastelukaudella 2019–2021 (taulukko 5).

Taulukko 5. Hiilidioksidipäästöt henkilöä kohti (tCO₂/henk.) vuosina 2019 - 2021.

2019	2020	2021
1,52	1,23	0,99

Energia

Energiatohokkuustoimia on tehty laajasti Viikin toimipaikassa. Vuosina 2017-2018 toimipaikkaan asennettiin aurinkopaneelit (330 paneelia, 4 invertteriä), joiden avulla saavutettiin noin 70-80 MWh tuotanto. Lisäksi Viikin toimipaikkaan valmistui Suomen 25. suurin ja valtion virastoissa suurin voimalaitos: laboratorioden käyttämän höyryntuotannon ylijäämän eli hönhöhöyryn uusi talteenottojärjestelmä säästää vuosittain noin 90 MWh energiaa. Vihreän sähkön osuus on kasvanut Viikissä 30 %:sta (2013) 100 %:iin (2018). Lisäksi virastojen fuusion laajojen toimitilamuuutosten ansiosta tilojen käyttöaste etenkin suurimmassa toimipisteessä eli Viikissä nousi huomattavasti.

Toimipaikkojen energian kulutus laski verrattuna edeltäviin vuosiin 2019 ja 2020. Kokonais-sähkönkulutus pysyi kutakuinkin samansuuruisena. Kuitenkin vihreän sähkön osuus kulutuksesta oli 100 %. Lämmönkulutus Viikissä laski merkittävästi toimitilaratkaisujen myötä. Toimipisteiden lämpötilat olivat lähellä tavoitelämpötilaa. Viraston laajan laboratoriotoiminnan energiankulutus ja päästöt ovat hyvin erilaista kuin esimerkiksi toimistotyön, joten Ruokaviraston eri toimipaikoissa ja niiden osissa energiankulutuksessa oli merkittäviä eroja. Kontaminaatiolaitteistojen lämpötilaa on alennettu ja sitä kautta energiaa ja vettä pystyttiin säästämään. Viraston kokonaiskulutusta tarkasteltaessa on tärkeää huomioida, että laboratorio-toiminta aiheuttaa merkittävän osan viraston veden ja energiankulutuksesta.

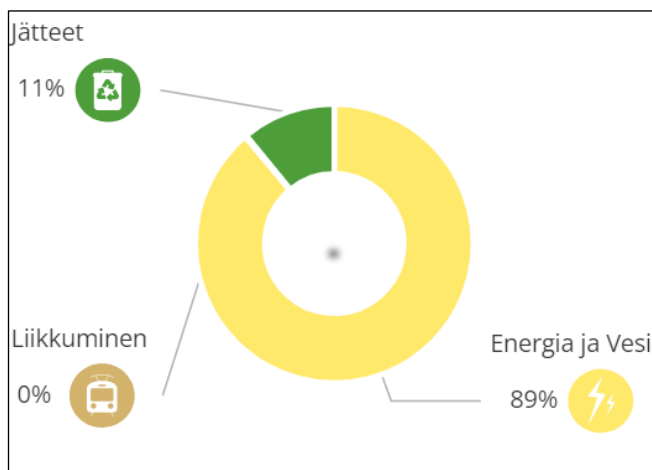
Päästöt

Kuvassa 5 on esitetty Ruokaviraston päästöjen jakauma. Monipaikkaisen viraston (11 toimipaikkaa) pitkälle paikkaan ja aikaan sitomaton joustotyöpolitiikka laajoine etätyömahdollisuuksineen sekä koronapandemian vaikutukset näkyivät työmatkojen vähenemisenä. Vedenkulutus on pääosin ollut tasaista ja korona-aika ja etätyö vaikuttivat vedenkulutuksen vähenemiseen vain muutamissa raportoiduissa toimipaikoissa. Vedenkulutukseen vaikuttaa merkittävästi edellä mainittu laboratoriotoiminta. Toimenpiteitä tehtiin siellä, missä se oli mahdollista.

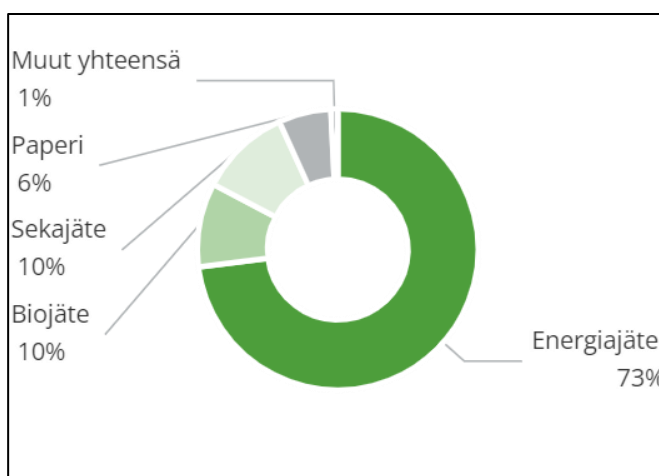
Ruokaviraston Viikin toimipisteeseen kohdistetussa GO-tarkastuksessa todettiin, että jätteet lajitellaan monipuolisesti. Kuvassa 6 on esitetty Ruokavirastossa syntyneet jätteet eriteltynä. Lisääntynyt etätyö vähensi jätemääriä, mutta laboratorionäytteistä syntyvä jätemäärä säilyi lähes samana. Lajittelun onnistumiseen kiinnitetään huomiota, kun ihmiset siirtyvät takaisin toimistolle. Tarkastetussa Viikin toimipisteessä lajiteltiin paperi, pahvi, sähkö- ja elektroniikkaromu (SER) sekä vaarallinen jäte. Taukotiloissa lajiteltiin biojäte, muovi, polttokelpoinen sekajäte, lasi ja metalli. Jätejakeiden raportoinnissa oli eroja viraston toimipisteiden välillä ja kuvassa 6 ovat mukana Helsinki, Loimaa, Oulu ja Kuopio.

GO-tarkastuksessa nousi esiin seuraavia havaintoja ja kehittämisehdotuksia, jotka huomioidaan toimintaa suunniteltaessa:

- Virastossa lajiteltiin jätteitä melko monipuolisesti, kalusteita kierrätetään ja kierrätyspäiviä järjestetään;
- Koska sähkö on 100 % uusiutuvaa, kannustetaan lisäämään omaa sähköntuotantoa aurinkovoimaloilla esimerkiksi Vuosaarella ja Loimaalla (sekä uutena Seinäjoella 5/2022);
- Ympäristöasiat kannattaa lisätä perehdytysohjelmaan; ja
- GO tulisi liittää osaksi laajempaa vastuullisuustyötä.

Kuva 5. Ruokaviraston päästöjen jakautuminen teemoittain vuonna 2021.

Kuva 6. Ruokaviraston jätteet eriteltynä (yhteensä 33,98 tCO₂) vuonna 2021.

Green Office -ympäristöjärjestelmän ohjeistuksineen ja toimenpiteineen on käytännössä nähty lisäävän laajemminkin viraston työntekijöiden vastuullisuusosaamista ja -asennetta ja kannustavan vastuullisiin toimintatapoihin myös yksityiselämässä, mm. kotitalouksissa. Viraston toimipaikoissa on järjestetty henkilöstölle kierrätyspäiviä muutamia kertoja vuodessa ennen koronatilannetta ja käytäntö otetaan vuonna 2022 uudelleen käyttöön.

Sosiaalinen kestävyys

Ruokaviraston sosiaalista kestävyttä tuettiin ja edistettiin huolehtimalla aktiivisesti henkilöstön terveydestä ja työkyvystä, vahvistamalla työhyvinvointia, tehostamalla ja yksinkertaistamalla prosesseja sekä karsimalla tarpeetonta byrokratiaa viraston sisäisessä työssä sekä asiakkaiden ja kumppaneiden suuntaan. Ruokaviraston henkilöstöjohtamisen perustana on viraston käynnistämisestä lähtien ollut vahvasti luottamukseen perustuva johtaminen ja toimintatapa. Tämän mukaisesti virastoon mm. omaksuttiin alusta asti toiminnan monipaikkaisuus ja erilaisia työn tekemisen tapoja mahdollistava joustotyöpolitiikka laajoine etätyömahdollisuuksineen. Tämä tuki henkilöstön työnteon ja muun elämän yhteensovittamista ja paransi työtyytyväisyyttä.

Toimintatapa osoittautui onnistuneeksi myös korona-aikana, jolloin etätyön laajentuessa etä- ja hybridityön käytännöt ja työvälineet olivat entuudestaan tuttuja ja monet tekniset ongelmatkin oli selvitetty jo viraston alkutaipaleella. Kriisiaika oli voimannäyttö Ruokaviraston henkilöstöltä, sillä viraston työtä piti uusien ja lisääntyvien tehtävien vuoksi monin tavoin muuttaa ja toimintaa sopeuttaa uusiin tilanteisiin. Ison viraston toimintaa pystyttiin kokonaisuutena muuttamaan ketterästi ja nopeasti. Tällä hetkellä virasto uudistaa aktiivisesti monipaikkaisen työn linjauksiaan vastaamaan meneillään olevan työn murroksen ja työn tekemisen tapojen muuttumista tavoitteena uudistaa toimintaansa kohti entistä modernimpaa henkilöstöjohtamista.

Henkilöstön jaksamista tuettiin virastossa aktiivisella työhyvinvointitoiminnalla, työterveyshuollon minimitasoa paremmilla palveluilla, lounas- ja kulttuurieduilla (e-Passi), maksuttomilla kahveilla, virkistyspäivillä, kannustamalla polkupyöräilyä (riittävät paikoitus- ja peseytymistilat, kilometrikisat ym.), kerhotoiminnan tuella, taukojumppasovelluksella ja mahdollisuudella liikkua työajalla tunti viikossa. Lisäksi henkilöstö voi käydä työajalla luovuttamassa verta kahdesti vuodessa ja virastolla on oma verenluovutusryhmä, joka sai vuonna 2021 platinakunniakirjan luovutuksistaan. Ammattiyhdistystoiminta oli aktiivista ja erilaisten työntekijöitä koskettavien ongelmien käsittelyyn oli käytössä sovittelumalli ja sovittelijoiden pooli. VM-baro-tuloksia seurataan ja niiden pohjalta tehdään korjaavia toimenpiteitä. Erityisesti seurataan kokonaistyytyväisyyttä, johtamis- ja innovaatiokyvykkyyttä ja epäasiallisen kohtelun ja/tai häirinnän esiintymistä sen poistamiseksi.

Vuonna 2021 käyttöön otettu yhteinen palkkausjärjestelmä yhdenmukaisti eri organisaatioista tulleiden palkkausta. Nimikeuudistuksella yhdenmukaistettiin tehtävänimikkeet ja huomioitiin sukupuolineutraalius nimikkeissä. Henkilöstökertomus kokoaa henkilöstöön liittyviä tietoja ja tunnuslukuja. Lisäksi laadittiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jolla turvataan henkilöstön yhdenvertaisuutta sekä sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumista sekä parannetaan henkilöstön työhyvinvointia, henkilöstön moninaisuutta ja viraston työnantajakuva.

Ruokavirastossa noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä (HTK). Sen avulla varmistetaan tieteellisen tutkimuksen eettinen hyväksyttävyyttä ja tutkimustulosten uskottavuus. Lisäksi Ruokaviraston arvot – *keskinäinen arvostus, avoimuus ja ratkaisukeskeisyys* – ohjaavat jokaisen ruokavirastolaisen työtä. Arvojen merkityksestä virastotyön arjessa käytiin yhteisiä keskusteluita ja esimiehiä ohjattiin ylläpitämään keskustelua myös jatkossa, ja tätä tehdään käytännössä viraston toimintayksiköissä sekä kehityskeskusteluissa.

Taloudellinen kestävyys

Taloudellisen kestävyden jalanjälkeä pienennettiin positiivisella tuottavuuskehityksellä, hankintatoiminnan linjauksilla, sujuvoittamalla talouden prosesseja ja sähköistämällä palveluita. Tuottavuuskehitykseen vaikutettiin mm. henkilöstön kustannustietoisuutta ja taloudellisuuden merkitystä vahvistamalla, maksuasetusta muuttamalla ja toiminnan kustannusvastavuutta parantamalla. Toimintaa priorisoimalla voitiin keskittyä tärkeimpiin tehtäviin taloutta ja resursseja sopeuttamalla.

Viraston toimitilahallinnon toimenpiteillä edistettiin kestävä kehityksen tavoitteita. Heti toiminnan käynnistettyä virasto luopui useista toimitiloistaan kokonaan ja lisäksi virastossa on pääosin siirrytty tavanomaisista toimitiloista monitiloihin, mikä on supistanut tilatarvetta. Yhteistyötä sekä tilojen, laitteiden ja työvälineiden yhteiskäyttöisyyttä lisättiin muiden virastojen, mm. Luonnonvarakeskuksen, Maanmittauslaitoksen ja Suomen ympäristökeskuksen kanssa ja tätä työtä jatketaan yhdessä valtion toimitilahallinnosta vastaavan Senaatin kanssa.

Koronapandemian aikana virkamatkustus väheni huomattavasti ja osa tarkastuksista pystyttiin järjestämään etätarkastuksina. Tällä oli vaikutusta sekä päästöjen vähenemiseen että määrärahojen säästymiseen.

Hankinnat

Virastossa laadittiin kansallisen julkisten hankintojen strategiaan perustuva hankintatoiminnan linjaukset sekä toimintasuunnitelma, joissa hankintojen vastuullisuus huomioitiin sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyden näkökulmista. Hankintatoiminnan linjausten toimintasuunnitelmassa asetettiin ja huomioitiin kestävyystavoitteiden tunnistaminen lähtökohdaksi viraston hankintojen ekologisen kestävyden edistämiseksi. Vastuullisuuden eri näkökulmia lähdetään jatkokehittämään ja huomioimaan systemaattisesti viraston hankinnoissa ja hankintakategorioissa. Viraston hankintatoiminnan linjauksilla ja niitä toteuttavilla toimenpiteillä pyritään lisäämään hankintojen kustannustehokkuutta mm. vähentämällä hankinta- ja prosessikustannuksia. Myös harmaan talouden torjuntaa voidaan edistää hankinnoilla eri tavoin.

8 Raportin laadintatapa

Ruokaviraston strateginen johtoryhmä tunnisti, että virastolla on vaikutusmahdollisuuksia useisiin YK:n kestävä kehityksen tavoitteisiin vähintään välillisesti. Viraston tulossopimukseen on kirjattu kuusi keskeistä kestävä kehityksen tavoitetta (SDG), joihin viraston toiminnalla vastataan: *SDG2 Ei nälkää, SDG3 Terveysttä ja hyvinvointia, SDG8 Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, SDG12 Kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys, SDG13 Ilmastotekoja ja SDG15 Maanpäällinen elämä*. Näistä neljään ensimmäiseen viraston perustehtävillä vaikutetaan kaikkein selvimmin ja nämä valittiin raportoitaviksi vastuullisuusraportilla.

Raportointityöryhmä poimi alatavoitteista ne, jotka liittyvät viraston toimintaan, mutta viraston tehtäväkentän laajuuden takia olennaisuuspohdinta tehdään myöhemmin. Nyt koottu raportti auttaa tässä pohdinnassa.

Raportti kokoaa keskeiset tiedot siitä, millaista vastuullista toimintaa Ruokaviraston työssä ja toimialalla on. Raportin koostamisen tavoitteena on ensisijaisesti hahmottaa kokonaisuutta, jotta viraston kestävä kehityksen ohjelmaa voidaan alkaa laatia. Samalla voidaan kuvata viraston toiminnan merkitystä eri sidosryhmille, kuten kansalaisille, henkilöstölle, yrityksille ja esimerkiksi erilaisille järjestöille. Koska vastuullisuustavoitteita ei ole kattavasti asetettu, myös tavoitteiden mittaaminen suunnitellaan myöhemmin. Tässä vaiheessa on tunnistettu, että vastuullisuuden mittaamisessa voidaan hyödyntää joiltain osin viraston strategian ja tulossopimuksen tunnuslukuja, mutta jatkotyössä on mahdollista asettaa myös muita mittareita.

Ruokaviraston strategiassa on oppimiseen ja uudistumiseen liittyvä tavoite, jonka yhtenä alakohtana on kestävä kehityksen edistäminen. Tavoitetta edistämään asetettu työryhmä vastasi ensimmäisen vastuullisuusraportin laatimisprojektista ja projektiin osallistui lisäksi joukko viraston valveutuneita vapaaehtoisia. Työryhmä osallistui Valtiokonttorin vastuullisuusraportointia tukeviin koulutuksiin ja vastuullisuusverkoston tapahtumiin. Raportin rakenne noudattelee Valtiokonttorin vastuullisuusraportointiohjeessa tarjottua mallia.

Lisätietoja antavat Ulla Poutiainen, Liisa Maunuksela, Stina Itkonen ja Petra Svahn (sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ruokavirasto.fi).

9 Allekirjoitukset

Seinäjoella 6.5.2022

Pääjohtaja

Antti-Jussi Oikarinen
allekirjoitettu sähköisesti

Helsingissä 6.5.2022

Johtava asiantuntija

Ulla Poutiainen
allekirjoitettu sähköisesti